

Spravodaj TRENČIANSKEHO hradu

Zo zbierky Jána Žovinca

Toto je elektronická kópia všetkých čísel,
ktoré na papieri vo formáte A5 vysli postupne
v dec. 1991, máji 1992, júli 1992, júli 1993.

P R I H O V O R

Poznám mládež z dlhoročnej pedagogickej činnosti, jej túžby, ochotu pomáhať, jasalí pod novostach a objavoch, ale aj obetiach pre ideály. Kruté tresy za 40 ročnej totality mali úplne potlačiť voľný vzlet mládeže. Na mnohých jedincoch sa dosiaľ prejavuje nátlak minulého deformovania. O to príjemnejšia je správa z Trenčianskeho hradu o úsilií mlade venovať sa výskumu a ochrane tejto národnej kultúrnej pamiatky. Dôbarila ju svojím majestátom silueta tohto velikána a svedka feudalizmu na malebnom Považí.

Predpokladám, že impulzom tejto akcie bola tradícia o bývalom Vlastivednom krúžku pri Trenčianskom múzeu, ktorý si získal prvenstvo na Slovensku medzi podobnými krúžkami. Jeho 300 členná základňa dobrovoľníckych pracovníkov vznikla na povznesenie múzea. Masovosť tohto telesa sa stala trňom v očiach všemocnej strany a pomocou dosadeného riaditeľa múzea znemožňovala jeho činnosť. Čo aj bývalý zamestnanec múzea po vstupe do strany vyhlasoval, že v krúžku sa schádzajú samí reakcionári. Prirodzene, lebo akcionári sa u nás nenachádzali. Aká to bola reakcia, keď členovia vynášali samé nové, neznáme a progresívne prvky? Prevažná časť činnosti sa písomne zachovala v Informačných správach múzea. Ale aj tie zanikli so skonom krúžku v roku 1962.

O to vitannejšia je aktivity zamestnancov hradu, ktorí nadvazujú na činnosť bývalého krúžku a púšťajú sa podchytíť dianie na Trenčianskom hrade. Záznam aj najnepatrnejšej udalosti má historickej hodnotu, ktorá v budúcnosti môže osoziť bádateľovi. Tak významný objekt si zasluhuje, aby o ňom sa viedla kronika. Na ňom sa vždy niečo deje, či už v priestore alebo čase. Samotné číslené údaje nestačia. Treba zabrániť aj poľutovania hodným javom minulosti, keď opravári rozpredali časť nálezov zozbieraných členmi vlastivedného krúžku.

Debut, ktorý vypúšťa z rúk hradná mládež je presvedčivým dokladom záujmu o vznešené podujatie, o jej odpútaní sa od prízemných intríg a dezorganizátorov verejného života. Mládež svojou skromnou práciou kráča za svojimi ideálmi dobra, krásna, spokojnosti a lásky, ktoré náša dnešná chaotická spoločnosť túžbe časť. Ja verím mládeži.

/prof. Pozdišovský/

PРЕХЛАДКА И КИНЕМАТОГРАФИЧНОГО ГРАДА

Trenčiansky hrad patrí medzi skvosty slovenskej histórie. Jeho múry si pamäťajú nejednu udalosť. Neveríte? Príde sa presvedčiť.

Už príchodová cesta je zaujímavá. Na hradnej skale je vylesaný nápis z roku 179 n.l. Je dokladom o nenásytnosti Rimánov, ktorí si chceli podmaniť celý svet. Šťastí sa im to podarilo. Ak neveríte, prečítajte si nápis, ved latinčina Vám problém nerobí. Alebo áno?

Dalej sa dostanete k domu mestského kata, ale budte bez obáv. Už dávno si tento stredoveký vykonávateľ spravodlivosti spinil svoj plán, a preto sa Vám nič nestane. Pokojne môžete pokračovať v ceste. Onedlho sa dostanete k samotnému hradu. Prejdete vežou s padacím mostom. Na hlavu Vám už nespadne, pretože tám dávno nie je. Zastavíte sa pri spojovacom mure, aby ste sa pokochali krásou mesta. Pozor, aby sa Vám nezatočila hlava! Konečne ste pri Matejovej alebo aj Hodinovej veži. Hodinky si nenaprávajte, lebo tie nijedzí stoja.

Na dolnom nádvorí nevynechajte výstavu v delovej baštene. Delá tam našťastie nestoja, preto je to úplne bezpečné. Určite tam na Vás nič nevystrelí. Nazrite aj do mlyna a kaplnky. Nájdete tam zaujímavé predmety. A nezabudnite na nádvorí hodíť do studne mincu! Omar by sa sice nepotešil, keby videl na čo slúži jeho vytvor, ktorý ho stál roky potu a odriekania, ale doba sa mení. Odtiaľ už pomaly kráčajte k hornému hradu. V polovici cesty nazrite do hladomorne. Žiadny drábi tam nie sú a mučiace nástroje aj tak zhrdzaveli. Potom prejdite cez dve brány a vysutý most. Dostanete sa k Barborinmu palácu, v ktorom sú vystavené obrazy s námetmi hradu a mesta spolu s historickými zbraňami. Zbehnite aj do Lapidária pod palácom. Je tam veľa náhrobných kameňov, radových erbov a sôch. Na opačnej strane nádvoria je Ľudovítov palác. Okrem meniacej sa expozície je v ňom na prízemí dokonca aj videotechnika. Vďaka tomuto ohľahu nášho storočia sa môžete pokochať na videofilmoch o hrade. Táto prehliadka je podfarbená historickou hudbou a vystúpením skupiny historického šermu. Nakoniec Vás čaká Matúšova veža. Po schodoch vyšľapete do pracovne obávaného vládcu od Tatier až k Dunaju. Dávajte si pozor na hlavu! Keď vežu stavali, nerátali s tým, že človek za storočia podrástie o pár centimetrov. Ak ste s nami vydržali až do konca, máte sa na čo tešiť. Porozhliadnite sa z veže. Uvidíte celé mesto ako na dlani. Však ten pohľad stojí za to?

/Ondrušková/

Foto archív VG-

ŠKOLSKÉ SESTRY DE NOTRE DAME TRENČÍN

Sestričky prišli do Trenčína v roku 1921, kedy začali vyučovať na meštianskej škole a v materskej škole. Onedlho prevzali aj internát. V roku 1925 nitriansky biskup A. Kmeťko dal vystaviť novú budovu meštianskej školy. R. 1928 sestry postavili novú budovu kláštora a ľudovej školy, leto počet tried sa každý rok zväčšoval. Súčasne sa využívala aj bočná kostolná loď a veža s troma zvonmi.

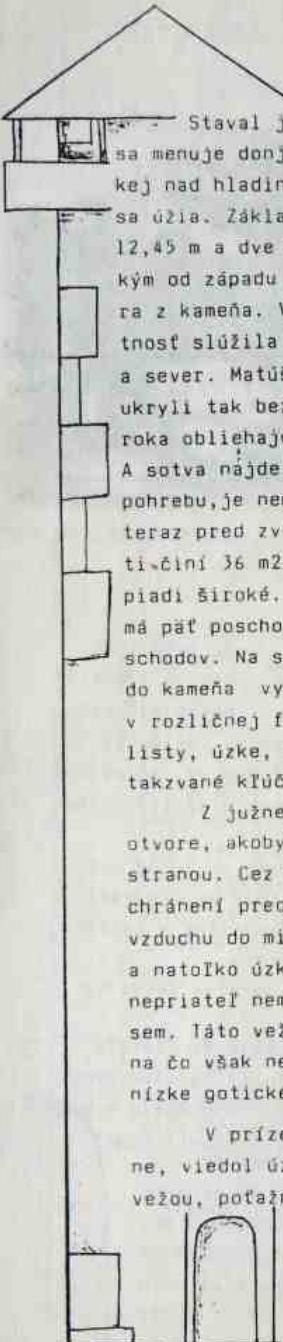
V poslednom roku prvej republiky 1938 pôsobili tu 39 sestier. Spočiatku tu učili české sestry a od r. 1931 prichádzali slovenské sestry učiteľky, ktoré vyštudovali u sestier v Čechách. V školskom roku 1938/39 mala ľalo škola 993 žiakov.

V r. 1939 české sestry odišli a na pokyn Ministerstva školstva tu bolo zriadené dievčenské gymnázium.

Roku 1945 boli cirkevné školy a internáty poštátnené. Platila zásada, že v jednom učiteľskom zborze mohli pôsobiť najviac dve rehoľné sestry. Začiatkom letných prázdnin v r. 1950 došlo k prepušteniu posledných sestier zo školskej služby a museli opustiť Trenčín.

/sестра Fabiola/

MATÚŠOVA VEŽA

Staval ju Matúč Čák, odkiaľ jej meno až podnes. Všeobecne sa menuje donjon. Je 36 m vysoká. Vyrastá zo skaly, 320 m vysokej nad hladinou mora a 100 m nad mestom. Štvorhranné múry nahor sa úžia. Základom je obdialník, ktorého dve strany merajú po 12,45 m a dve po 9,45 m. Prekvapí nás šírka mura od juhu: 2,90 m, kým od západu je 2,40 m. Veža zvonku je z pálených tehál, zvnúttra z kameňa. Väčšie okná vidíme len na III. poschodí, ktorá mienenosť slúžila Matúšovi za pracovňu. Je tu okno na východ, západ a sever. Matúš pravdepodobne tu zomrel 18. marca 1321. Jeho telo ukryli tak bezpečne pred nepriateľom Karolom Robertom, už vyše roka obliehajúcim Trenčiansky hrad, že ho doteraz nik nenašiel. A sotva nájde, lebo tá vysoká veža, jediný svedok toho nočného pohrebu, je nemá a mlčí i tá skala, ktorá ho skrýva a chráni i teraz pred zvedavými učami a profánnymi rukami. Plocha miestnosti činí 36 m². V oknach z troch strán sú kamenné lavičky, na dve piadí široké. Tu vysedával Matúš, keď mu to čas dovoilil. Veža má päť poschodí a na jej vrch vedie 71 kameňových a 28 drevených schodov. Na severnej a východnej strane vidíme strelné otvory, do kameňa vykresané a do mura vsadené. Sú odborne vypracované v rozličnej forme. Nájdeme medzi nimi trojuholníky, datelinové listy, úzke, stojace podížniky, končiaci sa v ostrej špici a takzvané klúčníky, podľa formy klúča.

Z južnej strany na každom poschodi je len po jednom úzkom otvore, akoby tam chýbala jedna tehla, postavená nahor užšou stranou. Cez ne sledovali každý pohyb nepriateľa, kým oni boli chránení pred ich strelami. Tadiaľ prichodilo trocha svetla a vzdachu do miestnosti. Schody, vedúce do veže, sú veľmi strmé a natočko úzke, že len jeden človek môže nimi vystupovať, aby nepriateľ nemohol vyvinúť svoju silu, i keby sa bol dostal až sem. Táto veža mala byť posledným útočiskom hradnej posádky, na čo však neprišlo nikdy. Na ten cieľ slúžili aj úzke a veľmi nízke gotické dvere.

V prízemí bolo väzenie, do ktorého tiež ako do hladomor-
ne, viedol úzky otvor. Väzňa i tu spúšťali povrázom. Pod tou
vežou, poľažne v tom širokom múre je tajný východ, načo máme

aj historický dokiad. Keď totiž gr. Illésházy, trenčiansky župan, musel utiecť do Poľska pred smrtonosným hnevom cisára Rudolfa II., tento zaraď písal na magistrát mesta Trenčína, aby mu zabránil vstúpiť do hradu. Bolo mu totiž o jeho majetok. Magistrát odpovedal 18. novembra 1603, že sovia socieli čoho, lebo Illésházy "habet peculiarem introitum et exitum - má zvláštny vchod a východ".

Pôda starých obrazov na štyroch rohoch strechy bolo po jednej ozdobnej vežičke. Vo veži bol zvon viacmetrákový, ktorým zalarmovali hradné vojsko a zarovnako upozorňovali Trenčanov a susedné dediny, že sa približuje nepriateľ.

Čo sa týka osudu tohto chýrneho zvonu, niektorí slovenští historici písia, že gr. Ján Illésházy po veľkom požiare r. 1790, keď 11. júna celý hrad vyhorel i s mestom, dal ho previesť do Dubnice. Z tohto prevzatia však fažko bolo by bývalo niečo, iba v tej ukrutnej horúčave bol by sa rozlial ďaku na farskej veži všetky, vyjmúc najmenší z r. 1582. /Solutae campanae ad unam, eamque minimam/. Aký bol jeho osud, to zaznačili piaristi r. 1778. Písia, že "keď v auguste tohto roku udrel hrom do Matušovej veže, nezapričinil väčšej škody, lebo pred niekoľkými mesiacmi veľmi slávny /nobilissima campana/ a mnoho metrákov väžiaci zvon prevezený bol na rozkaz osvieteného pána hradu do Dubnice", kde ho zavesili do veže farského kostola, aby radostne vital pobožných pútnikov. 24. apríla 1882 stal sa ku-
risťou pažiarového ohňa.

(Odslovené preyzaté z : J. BRANECKÝ : Trenčín - hrad, Skalka)

TRENČIANSKI SKAUTI A TRENČIANSKY HRAD

História skautského hnutia v Trenčíne začína v roku 1915, odtedy prešlo rôznymi organizačnými formami. Jeho cieľom je výchova k charakteru, jeho metódou je hra a aktivity v prírode. Orientuje sa najmä na mládež, nie však výlučne, takže medzi inho členmi nájdeme chlapcov i dievčatá od 6 do 100 rokov vo vekových skupinách včielky - vičatá /do 10 rokov/, skautky - skauti /do 15 rokov/, potom vekové stupne roverov a v dospelosti oldskautov. Skauting je rozšírený na celom svete. Život svojich členov orientuje sa všeobecne: ľahké hodnoty ako sú ľesť, oddanosť a vernosť, užitočnosť a pomoc iným, priateľstvo a bratstvo, zdverilosť a rozvahu, ochranu prírody a ľudských výtvarov, poslušnosť rodičom, veselú myseľ, hospodárlosť a sporivosť, čistotu v myšlienkach aj slovach a skutkoch, na kladný vzťah k vlasti, plnenie svojich povinností a pomoc bližným. Skauti sa usilujú byť pripravení na problémy každodenného života a vykonáť denné aspoň jeden dobrý skutok. Zásadou hnutia je byť nezávislý a nepatriť žiadnej politickej strane ani náboženskej skupine, pretože tento vzťah si musí každý člen vyriešiť individuálne. Žiaľ, zásada nezávislosti bola v minulosti nedodržiavaná, najmä v politicky orientovaných skautských organizáciách. Doteraz totiž na území našho štátu pôsobilo asín päť desiatok rôznych skautských organizácií. Skaut sa stáva skautom slobodom. Tieto sa najčastejšie konajú v pamätných termínoch /výročie vzniku našej republiky 28. októbra, tiež na deň patróna skautov sv. Juraja 24. apríla/ a na významných miestach. Takto tradícia bola už dávno, zrejme pred vyše 60 rokmi, založená aj na Trenčianskom hrade. Tu skladali svoje sluby za 1. ČSR skauti Židovskí, sociálnodemokraticky orientovaní skauti RTJ, aj najnovšierenejší skauti tzv. "zväzov". V súčasnosti, keď po troch zákazoch začala skautská organizácia opäť, už 4. raz, svoju činnosť, bola tato tradícia obnovená. V dňoch 9. a 10. novembra 1990 zložili na Trenčianskom hrade svoje sluby noví členovia obnoveného 1. a 3. oddielu skautov v Trenčíne. Všetci členovia si želajú, aby táto tradícia mala možnosť aj ďalej pretrvať do budúcnosti spolu so skautskou organizáciou. Trenčianskym hradom v znaku sa pyši 52. klub oldskautov "Junák Považský" so sídlom v Trenčíne a tu založený v roku 1923, ktorý po mútenej prestavke tiež obnovil svoju už 68-ročnú existenciu.

/Brabenec/

Autor digitalizácie Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín, 9.3.2011

HISTORICKÝ KRÚŽOK

Dáva sa na známost, že v novembri roku Pána 1989 bol na, Trenčianskom hrade, v Barborinom paláci, založený Historický krúžok.

Richtárom sa stal sprievodca hradu Ján Žovinec. Správna rada, skladajúca sa z 9 stálych členov, stretáva sa každý štvrtok o tretej hodine v jednej z miestnosti Ľudovítovho paláca. Medzi ich doterajšiu činnosť patria najmä besedy so zaujímavými ľuďmi. V marci 1990 sa konala beseda s pánom Havranom o jeho životnej dráhe a jeho osude, spojenom s historiou.

V novembri 1990 sme opäť besedovali s pánom Havranom o živote Matúša Trenčianskeho. Pri príležitosti premenovania všeobecného Gymnázia v Trenčíne sa uskutočnilo stretnutie so známym cestovateľom a spisovateľom Vojtechom Žamarovským. Týkala sa jeho životnej dráhy.

Na prednáške Mestské nečitate s nami besedovali pán Dr. Karlík, pán Žiaran a Dr. Šišmiš. V predvianočnom období boli naše stretnutia čoraz zaujímavejšie, pretože sa týkali ľudových tradícií z nášho okolia. Taktiež sme sa zaoberali etnografiou Trenčína.

A čo chystá budúcnosť? Plánuje sa okružná cesta po slovenských hradoch a zámkoch a návšteva u výrobcu fujárov.

/ Kalová, Zbudilová/

Autor digitalizácie Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín, 9.3.2011

Dakujeme všetkým autorom, sponzorom a spolupracovníkom krúžku, ktorí umožnili realizáciu tohto multého čísla spravodaja.

Sponsori: SLOVEXPO, obch. spoločnosť PRIMA
Demokratická mládež Slovenska
P. Vavruš Augustín - správca hradu

Vydal: Krúžok mladých historikov pri Trenčianskom múzeu a štátom hradu

Zostavil: Ján Žovinec

Redakčná rada: Ján Gajdošík, Svetlana Ondrušková,
Ing. Vojtech Brabenec, Renáta Kalová,
Miroslav Guga, Ján Žovinec
Informácie č tel.: 356 57

Záverečná grafická úprava: Andrea Jantosková

Vytlačili: LUDOPRESS, Trenčín

Vydané: december 1991

Náklad: 100 ks

Viete, že ...

... Trenčiansky hrad je otvorený denne
október - marec 9,00 - 16,00 hod.
apríl - september 9,00 - 17,00 hod.

... V letnej sezóne si môžete spríjemniť prehliadku hradu posedením v súkromnom zariadení

... Budúcnosť a kvalita ďalšieho čísla spravodaja je závislá od solventných sponzorov.
Odmena od nás: Vaša reklama v našom spravodaji.

Vopred dakujeme

NE P R E D A J N Ě

Demokratická mládež Slovenska

Okresné centrum Trenčín
Pionierska 1, 911 01 Trenčín

Tel: 0831 / 371 76 FAX 0831/363 93

OBCHODNÁ SPOLOČNOSŤ s.r.o.
BEZRUČOVA 64, 911 01 TRENČÍN

Sprostredkovanie nákupu a predaja akéhokoľvek tovaru medzi organizáciami súkromnými podnikateľmi a občanmi.

(zahraničnoobchodná činnosť).

Dodávky tovarov podľa Vašej objednávky.

Predaj Vašich výrobkov v našich predajniach formou komisie za dohodnutý rabat.

Predajne: Liptovská ul. - JUH

Bezručova ul. č. 64

Štúrovo nám. č. 2

Zabezpečujeme maloobchodný predaj tovaru všetkého druhu.

**Predajňa SLOVEXPO
Vás pozýva na nákup
módnich odevov,
obuvi, bižutérie a
a drogérie**

**PRAJEME VÁM
PRÍJEMNÝ NÁKUP
NA ULIČI VAJANSKÉHO
VEDĽA HOTELA LAUGARÍCIO
SME TU PRE VÁS**

**SPRAVODAJ
TRENČIANSKEHO
HRADU**

ČÍSLO: 1

PRIHĽOVOR

S radostou som privítal zrod Spravodaja Trenčianskeho hradu. Vydať ho kružok mladých historikov pri Trenčianskom múzeu a Štátom hradu. Je to krásna myšlienka. Z pedagogickej praxe veľmi dobre poznám študujúcu mládež, ktorej som sa venoval cez celý môj aktívny život. V priebehu polstoročia som vyučoval na gymnáziu historiu a môžem zodpovedne povedať, že mladí študenti mali vždy veľký záujem o udalosti a dianie v minulosti, a snažili sa ich konfrontovať so súčasnosťou. Práve minulosť nás učí ako si počínať v živote. Z minulosti sa učíme pre budúcnosť. Krásne príklady a vzory z minulosti sú hodné nasledovania v prítomnosti, ale aj neprijemné, negatívne javy z dávnych čias sú nám výstrahou pre budúcnosť.

Veľmi dôležitú úlohu tu zohráva regionálna história : poznáť určitý kraj alebo oblasť v našom prípade Trenčiansky hrad, jeho okolie ako aj blízke a ďalešie historické miesta Trenčína a okolia. Zbierať nielen poznatky o nich, ale ich aj ďalej šíriť medzi mládežou a dospelými. Aby sme to však dokázali, musíme najprv sami čerpať zo štúdia a zdrojov regionálnej histórie.

Založenie krúžku mladých historikov bol dobrým nápadom. Len treba v tom ďalej iniciatívne a intenzívne pokračovať. Program, ktorý si kružok určil ako: besedy so zaujímavými ľuďmi, historikmi, etnografiemi, ako aj naplánované cesty po slovenských hradoch a zámkoch, to bude pre vás určite veľmi užitočné a prospešné.

Prajem všetkým záujemcom o históriu v tomto vašom krúžku, aby ste na tejto vytýčenej ceste vytrvali, nedali sa ničim a ničím odraďať, a aby ste kráčali vpred a získavali ďalších záujemcov o regionálnu história nášho krásneho Považia.

prof. JÁN HAVRAN

Matúš Čák Trenčiansky

V období 12. a 13. storočia veľmožské rody v Uhorsku rozširovali svoje pozemky na úkor kráľovského domínia - panstva. Spory o trón vytvárali k tomu priaznivé podmienky.

Smrťou posledného Arpádovca Ondreja III. /1290-1301/ ešte viac vzrástla feudálna anarchia.

Najmocnejším z uhorských feudálov koncom 13. storočia a začiatkom 14. storočia bol Matúš Čák Trenčiansky /1260-18.3.1321/. Jeho panstvo sa rozprestieralo od rieky Moravy po Zvolenský les a od moravsko-sliezskych hraníc na severozápade po Dunaj na juhu. /s výnimkou Bratislavskej stolice/. Na tomto území vládol Matúš Čák až do svojej smrti neobmedzene.

Rod Čákovcov pochádzal z Čakváru, ktorý leží na sever od Székesfehérváru /Stoličného Belehradu/ v dnešnom Maďarsku.

Erb rodu Čákovcov : strach budiaci lev stojí na zadných nohách. V listine kráľa Ladislava IV. r. 1274 sa uznávala udatnosť Petra Čáka, Matúšovho otca, ktorý bojoval vo vojne ako "nebojáčny lev". Obraz tohto leva nosil na svojej rástave. Taky bol aj jeho syn Matúš.

Peter Čák bol bratislavským županom a palatinom /1275-1278/, získal Trenčín a jeho hrad. Peter sa takto stal zakladateľom Matúšovej moci na Považí.

Syn Petrov, mladý Matúš Čák, prvýkrát vystupuje v r. 1287, kedy na rozkaz uhorského kráľa Ladislava IV. Kumánskeho dobyl Bratislavský hrad od Németujváryovcov. Matúš mal vtedy 27 rokov, to znamená, že sa narodil v roku 1260. Matúš získal obrovské majetky svojho otca Petra a strýka, spomedzi ktorých zdobil aj Trenčín s hradom. Tento sa stal jeho stálym sídlom. Majetky, územia a hrady neskôr tvorili základ "Zeme Matúšovej" - "Terra Mathaei".

Vo verejnom živote tiež rýchlo postupuje. Roku 1293 sa stal županom Bratislavskej župy a roku 1296 palatinom.

Tieto veľké majetky - v tom čase hotové kniežactvo - dali do rúk ich majiteľom veľkú moc a postavenie skvelé pre Matúša Čaka.

V posledných rokoch vlády Ondreja III. sa vyskytli veľké sťažnosti proti Matúšovi: že svoju moc zneužíva a sleduje vlastné ciele, že vylákal uhrovecké a bánovecké panstvo od grófa Petra Mikolaiho, že vylúpil považské majetky a že vyhnal panskú rodinu z Divisiek z ich velkostatku na Považí. To všetko prinútilo Ondreja III., že Matúša Čaka, ktorého nazval "škodcom a pustošiteľom kráľovstva uhorského" pozbavil roku 1299 palatínskej hodnosti.

Po vymretí Arpádovcov roku 1301 Ondrejom III., Matúš Čák podporoval Václava, syna českého kráľa Václava II. ako kandidáta na uhorský trón. Za túto pomoc ho Václav III. potvrdil vo funkcií uhorského palatína a daroval mu majetky, ktoré Matúš dovtedy získal.

Najväčší význam malo pre neho získanie trenčianskeho panstva a Nitrianskej stolice. Matúš Čák mal vo svojej moci 14 žúp a 50 hradov na Slovensku. Neskôr sa však Matúš pridal na stranu Karola Roberta. Karol Róbert podporoval v nástupníctve na uhorský trón aj pápež. Karol Róbert /1308-1342/ vymenoval Matúša za taverníka /pokladníka/. Úrad taverníka bol pre Matúša veľkým vyznamenaním. V tej dobe bol považovaný za najvyšší úrad v krajinе. Taverník bol strážcom kráľovskej pokladnice a zároveň správcom príjmov a výdavkov. Do jeho rúk plynuli kráľovské príjmy, z ktorých hradil výdavky na vydržiavanie dvora. Matúš využíval neprehľadnú situáciu v krajinе vo svoj prospech. Jeho vojská drancovali najmä na kráľovských majetkoch a na majetkoch cirkevných feudálov, predovšetkým nitrianskeho biskupa a ostrihomského arcibiskupa. Karol Róbert darmo žiadal Matúša, aby neohrozoval svojich susedov, ich bezpečnosť. Matúš neposlúchal. Preto ho Karol Róbert pozlvil tavernickej hodnosti a pápežský veľvyslanec kardinál Gentilis vyrieckol nad ním roku 1311 cirkevnú kliatbu. Nad jeho domínom vyhlásil interdikt, t.j. zákaz vykonávania bohoslužieb a podávania sviatosti.

Dňa 15. júna v bitke pri Rozhanovciach nedaleho Košíc zvíťazil Karol Róbert nad Omodejovcami /mocný vládnuci rod na vých. Slovensku/, ktorým aj Matúš pomáhal. Napriek porážke Omodejovcov Matúš si udržal svoju moc a nezávislosť ako samostatné knieža, vládca "Dominus Vagi et Tatram" /= pán Váhu a Tatier/ až do svojej smrti, dňa 18. marca 1321.

Hlavou oporu Matúšovej moci bola stredná šľachta, ktorá vytvárala jeho vojsko. Matúš Čák svoje územie neoddelil od krajin, nezvolával snemy, nerazil peniaze, nevydával nové zákony. Výnimcočné postavenie "Matúšovej zeme" spočívalo v tom, že bola vynímaná z kráľovskej právomoci, platili v nej krajinské zákony a mala osobitnú správu.

Matúš mal na Trenčianskom hrade stály dvor, ktorého úradníctvo, služobníctvo, početné vojsko /ktoré získaval ajmimo krajinu, najmä z Čiech, Moravy a Rakúska /prevyšovalo mnohé veľmožské sídla.

Matúš zakladal dediny, tzv. Lehota, kde prichádzali Slováci z iných krajov, predovšetkým od Nitry. Vtedajšie listinyho nazývajú "princeps" /knieža/.

Dôsledky politického rozvratu, do ktorého sa dostalo Uhorsko následkom svojvôle veľmožov, ťažko doliehali aj na slovenský poddaný Iud.

V dobe Matúša Čaka Trenčianskeho žilo teda Slovensko nezávisle od moci uhorského panovníka. Východné Slovensko ovládli synovia Omodejovi, kym západné Slovensko mal v rukách Matúš Čák.

Za Matúša Čaka slovenský živel na západnom Slovensku zosilnel.

Po Matúšovej smrti jeho príbuzný Štefan Bohemus vydal Trenčiansky hrad a mesto Trenčín Karolovi Róbertovi.

V dobe slov. národného obrodenia, keď sa minulosť stala významným prameňom národného vedomia, pozornosť slovenských romantických básnikov upútala aj osobnosť Matúša Čaka ako slovenského vlastenca. Čákovská tradícia mala podporiť "historické právo" Slovákov na územno-administrativnu samosprávu tzv. Slovenského okolia.

Matúš Čák bol výrazným typom feudálnehom, samostatne si počinajúceho oligarchu. Jeho rozsiahle majetky zaberali veľkú časť slovenského územia. A práve túto skutočnosť využili príslušníci štúrovskej generácie pre svoje národbuditeľské ciele. Obdobie Matúša Čaka "pána Váhu a Tatier" predstavovali ako pokračovanie našej samostatnosti, akú mali Slováci vo Veľkomoravskej ríši. Pritom však Matúša idealizovali ako slovenského národného vládcu, usilujúceho sa najmä o blaho Iudu.

S idealizovanou postavou Matúša Čáka sa stretávame až do dnešných dní. Takže vedľa Veľkej Moravy a Nitrianskeho kniežatstva sa aj "Matúšova zem" stala symbolom nezávislosti a národnej slobody Slovákov. V tomto zmysle zohrala v Slovenskom národnom povedomí minulosť svoju kladnú úlohu.

prof. JÁN HAVRAN

Povest o studni ľasky

Na Trenčianskom hrade koncom 15. storočia panoval Štefan Zápolský, ktorý sa aj zúčastňoval obrany proti Turkom, ktorí podnikali krvavé výpady z južného Slovenska až do blízkosti Trenčína.

Pri jednej takej zrážke sa podarilo Zápolskému zajat skupinu vojakov, medzi ktorými boli i ženy. Štefanovi Zápolskému sa na prvý pohľad zapáčila dievčina menom Fatima, dcéra tureckého pašu.

Pre jej krásu a spänilosť sa okamžite rozhodol darovať ju svojej manželke Hedvige Tešínskej ako komornú.

Vysoké mury a silné opevnenie hradu, ktoré môžeme dodnes vidieť na tomto hrade, zabráňovali skýkoľvek únik Fatime. Mohla iba dúfať, že ju príde vyslobodiť jej snúbenec Omar. Akonáhle sa Omar dozvedel, že Fatima je uväznená na Trenčianskom hrade, došiel sem presvedčený, že si ju za zlato, ktoré priniesol so sebou, vykúpi. Zápolský však zlato nepotreboval. Najväčším jeho problémom bola voda, hľavne vtedy, keď bol hrad obliehaný znepríateľenými vojskami, pretože v tom čase mu poddaní nemohli sem prinášať pitnú vodu. Pod bremenom tohto problému Štefan Zápolský kategoricky odmietol Omara. Slúbil mu, že vydá Fatimu len pod podmienkou, že vykope na hrade studňu, a tým zabezpečí, aby sa hrad stal nezávislý v čase obliehania. Túto príležitosť Omar využil a priviedol si 300-člennú skupinu vojakov. Vo dne v noci bolo počuť kladivá, ktoré udierali na pripravené dláta a môžeme si ich prezrieť v expozícii o oprave studne, pretože sa nám dodnes zachovali.

Bola to otrocká práca, ktorá vyčerpávala všetkých, ale hľavne Omara. Ten ani nemohol pomyslieť na to, že by sa jeho zámer nepodaril, a tak by navždy stratil milú Fatimu. Ako tak odpadol jeho najvernejší vojací, pri jednom sa zvlášť zdržal a prosil Alahu, aby mu ho zachránil, počul slová smerované zo studne: "Sláva Ala hovi - konečne voda!". Vytúžená voda, na ktorú čakal nielen Zápolský, ale ten, kto sa o ňu aj za cenu straty svojich najvernejších zaslúžil, teda Omar.

Historická pohľadnica - dokument doby

Vyčerpaný Omar berie do rúk zlatý kalich a sám sa nechá spustiť do 80 metrov hlbokej studne, aby načrel vody.

Ako tak sa Omar ponáhlal do paláca Zápolských /ktorý je dnes už opäť opravený/ do náručia sa mu vrhla Fatima. Zápolský nemeškal a i keď proti svojej vôle, Fatimu okamžite uvoľnil.

Omar podáva zlatý kalich s vodou, ktorá stála tiež oboť so slovami: "Vodu už máš ale srdce nemáš." Pozerajúc sa na Omara a Fatimu Zápolskému to prišlo ľuto a hlboko dojatý tiež kou láskou, on, taký veľmož zaplakal.

Dnešný návštevník si môže dodnes pozrieť nemého svedka - hradnú studňu, ktorá pripomína romantiku i trpké chvíle začínajúcich čias.

/AUGUSTÍN VAVRUŠ/

Koniec 19. stor. predstavuje v dejinách poštovníctva významný medzník. Zásluhou Emanuela Hermanna, profesora ekonómie na Vojenskej akadémii vo Viedni, ktorý publikoval návrh na používanie poštovného lístka s natlačenou známkou, sa rakúska poštová správa rozhodla 1. októbra 1869 zaviesť korešpondenčný lístok. Korešpondenz - karta /predchodca pohľadnice/ vhodná na krátke, otvorené správy a zoznamy sa rýchlo ujala - vo Viedni sa jej už prvé tri mesiace pre- dalo na 3 milióny kusov. V tom istom roku korešpondenčný lístok používali aj v Nemecku, Anglicku, Švajčiarsku, po- stupne sa rozšíril po celej Európe i na americký kontinent. Jednoduchou, neskôr farebnou dotlačou, sa z pôvodných koreš- pondenčných lístkov začali vyrábať pestré pohľadnice. Akých rozmerov dosiahla ich výroba vidieť z toho, že r. 1896 ich prešlo svetom takmer 2 a pol miliardy, z nich takmer 2/3 v Európe.

Čo spôsobilo tak nesmierny rozmach tohto nového vý- robného odboru, výnosného pre nakladateľov, tlačiarov i pošty? Predovšetkým to boli tie isté príčiny, pre ktoré bol obľúbený korešpondenčný lístok: prijateľné nízke poštovné, rýchla manipulácia a nútenej stručnosť vyjadrovania. Vyda- telia pohotovo zareagovali na potreby doby, i keď to bola živnosť náročná a vyčerpávajúca, prinášala nemalý zisk. Rýchly rozvoj reprodukčných techník - litografia, svetlo- tlač, ale i knihtlač, chromografia, chromoheliografia pri- speli ku konkurencii. Pohľadnica musela vyhovovať ľudovému výkusu, vznikali rozličné blahoprajné, novoročné, vianočné, ľubostné, humoristické, futurológické pohľadnice plné lesku, potlačené celuloidom, sklenenou drťou, umelými vlasmi, ná- dovými zimnými krajinkami posypané napodobeninou snehu ...

Aj v zbierkach historického oddelenia Trenčianskeho múzea sa nachádzajú takéto /podľa dnešného výkusu/ vy- slovené gýče. Staré pohľadnice z 90-tych rokov 19. storočia sú rozdelené tematicky a podľa obsahu chronologicky. Aj zaujímavéjšie a dokumentárne najcennejšie sú tie pohľadnice, z ktorých na nás dýcha zašla krása, čaro starého Trenčína, Beckova, Čachtic, prekrásnych Trenčianskych Teplíc, Ilavy, Dubnice ...

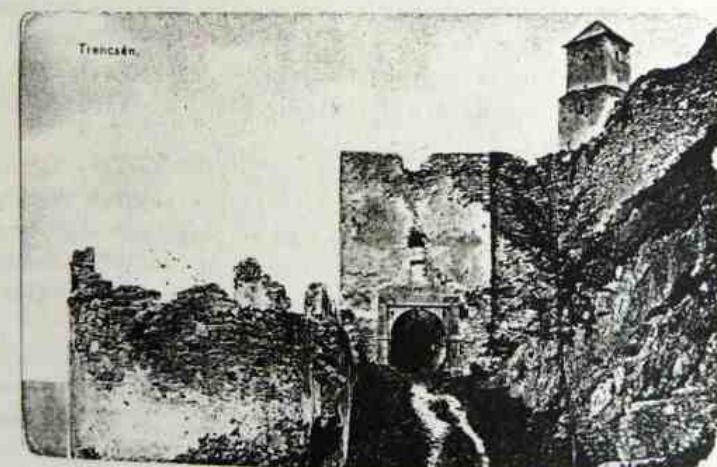
Zábery na starých trenčianskych pohľadniciach čitlivovo odrážajú premeny mesta od 90-tych rokov 19. storočia, ukazujú, ako sa mesto pod Matúšovým hradom rokmi menilo. Po výstavbe honosných reprezentačných budov, hotela Erzsébet /dnešného hotela Tatra/, Sedrie, či budovy dnešného Gymnázia Ľudovíta Štúra, ktoré sa stali významnými námietkami na fotografovanie, sa na nepoznanie zmenil vstup do mesta, začalo sa rozrastať kedysi chudobné trenčianske predmestie. Práve staré pohľadnice sú bezpečnými a pravdivými sprievodcami kamennou históriou, hojne ich využívajú pamiatkári, historici, archivári a v poslednom období všetci tí, ktorí potrebujú verne identifikovať stav vlastného obchodu, výklad, priečelie domu, rokmi zdevastované ...

K najpočetnejším pohľadnicam patria zábery na námestie s pôvodným acetylénovým osvetlením, starými studňami, sochami, čierstvo vysadeným javorovým stromoradím /r.1888/, starou renesančnou radnicou a Polákovou kaviarhou, stojacou na mieste dnešnej sporiteľne. Pretože bol Trenčín na konci 19. stor., ale ešte i v dvadsiatych rokoch 20. stor. mestom množstva krčiem, nechýbajú podarené zábery na majiteľov, ich detí, na uniformovaných mužov, strážnikov, hasičov a vojakov. Postavy žien v dobovom oblečení svedčia o vkuse vtedajších paníčiek, zatiaľ čo pohľadnice trhové zachytávajú ženičky oblečené v krojoch omšenských, teplických ...

I napriek tomu, že pohľadnica mohla byť odoslaná aj niekoľko rokov po vydaní, prípadne fotografický záber nemusel byť ihneď prenesený na pohľadnicu, pomáhajú nám pri datovaní mnohých podstatných zmien na tvári mesta. Unikátné sú zábery dnešného zdevastovaného parku, so sochami, vzorne upravenými chodničkami, alejami ... Nevdojak si musíme vzdychnúť, či takýto krásny park bol skúšne v Trenčíne ... Zaujímavé sú pohľadnice nášho hradu s nezalesnenou Brezinou, pochmúrne vyzerajúcimi ruinami horného hradu - Matejovej i Matúšovej veže.

V poslednom období nastala renesancia vydávania starých pohľadníc, po Bratislave a iných mestách Slovenska má i Trenčín prvú sériu historických pohľadníc na svete. I keď ide o nemalé finančné čiastky, ktoré si musí súkromný vydavateľ - často krát odvážny filokartista - sám z vlastného vrecka hradí, výsledok v podobe lavinových objednávok sa čoskoro dostaví. A tak bude mať Trenčín okrem nevkusných okienkových pohľadníc s nesprávnym erbom mesta uprostred konečne čo ponúknut návštěvníkom tohto kedysi pekného, čistého župného sídla. A tieto historické pohľadnice čakajú na vás v Trenčianskom múzeu a na hrade.

JANA KARLÍKOVÁ, histor. odd.
Tren. múzea

Trenčiansky hrad - vstup I. brána
začiatkom 20. stor. /okolo r. 1905/
svetlotlač /dodatočne kolcovaná /

zo zbierok historických pohľadníc Trenčína
/hist. odd. TM/

OKRESNÝ ROĽNÍCKY
DRUŽSTEVNÝ ZVÄZ,
NÁMESTIE SV. ANNY Č. 7 TRENČÍN

poskytuje službu
pre organizácie i jednotlivcov:

■ KOPÍROVANIE ■ ZHOTOVO-
VANIE KÓPIÍ A5-A3 ■

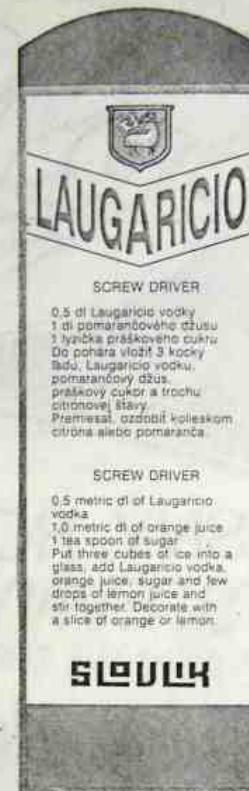
na kopírovacom automate

MINOLTA EP 370 Z

s možnosťou zväčšenia
alebo zmenšenia kópie.

MINOLTA

IMPORTED

SLOULIK TRENČÍN
tel.: 36869, 36859
fax: 31400

Z dejín slobodného kráľovského mesta

Pod mocným feudálnym hradom sa rozvíjala trhová osada, neskôr mesto - stredisko remesiel, trhu a obchodu. Jeho obyvatelia boli od samého začiatku prevažne slovanského pôvodu. Už za Matúša malo mesto Trenčín určitú samosprávu, ríchtára a prísažných. V roku 1324 získali Trenčania oslobodenie od Karola Roberta od platenia mýta po celom Uhorsku. Pravdepodobne už v druhej polovici 14. stor. sa stal Trenčín slobodným kráľovským mestom, ako to vyplýva z listiny z roku 1381, v ktorej sa vyskytuje pečať so znakom veľkonočného baránka a s nápisom: "Sigillum civium de Trencz:"

V r. 1370 získal Trenčín právo vydržiavať si výročný jarmok a do 19. storočia mal až 8 výročných jarmokov.

V r. 1380 osloboďil panovník Trenčanov od platenia cieľa pri tridsiatkových úradoch, získali právo variť pivo, slobodnú plavbu na Váhu a iné výhody.

V r. 1406 udelil Žigmund Luxemburský Trenčinu právo skladu. Dňa 19. februára 1412 ho vyslovene povýšil na slobodné kráľovské mesto, vyňal ho z právomoci kastelánov Trenčianskeho hradu, čím získal výsady, aké mal Budín, Stoličný Belehrad, Bratislava a Trnava. Trenčín získal v 15. storočí právo opevniť sa hradbami a v r. 1454 mu udelil Ján Hunyady aj hrdelné právo. Od roku 1481 sídlil v meste Trenčíne kráľovský úrad a od 15. storočia aj kráľovskú tridsiatkovú stanicu.

/AUGUSTÍN VAVRUŠ/

MLADÁ MÓDA

***Vás pozýva na nákup
módnich odevov,
obuvi, bižutérie
a drogérie***

**PRAJEME VÁM
PRÍJEMNÝ NÁKUP
NA ŠTÚROVOM NÁM. 12
SME TU PRE VÁS**

Vybrali sme z archívu niekoľko údajov a zaujímavostí o opravách trenčianskeho hradu

Ked v druhej polovici XVIII. stor. začali hradu strácať svoj význam, nemecká posádka v r. 1782 opustila aj hrad Trenčín. Vtedajší majiteľ hradu, župan Ján Illésházy sa rozhodol opraviť spustošený hrad a urobiť z neho znova rodinné sídlo. Avšak 11. júna 1790 zachvátil Trenčín obrovský požiar, ktorému padol za obeť aj hrad. Illésházyho plány boli tak znemožnené a hrad bol odsúdený na pomalé, ale isté rozpadávanie. Jeho ďalší majitelia nemali záujem na jeho oprave, snazili sa len vyzískať z ruín čo sa dalo. V r. 1834 stavali pod hradnou skalou cestu, ktorej vo forme stavebného materiálu padli za obeť budovy v dolnom hradu. Vedľa stavebného materiálu putovali z Trenčína na iné miesta aj cenné umeniecké detaily a architektonické články. Ked to už nešlo inak, hrad bol okrádaný o svoje bohatstvo v noci. V roku 1886 panstvo nechalo odviezť veľa architektonických článkov na neznáme miesto. Stalo sa tak v noci zo strachu pred hnevnom občanov a mestskej rady. Možnože vtedy odviezli aj gotický portál z Barborinho paláca a kamennú výstuž klenby z poschodia Matúšovej veže. Z výstuže zostali len pätky rebrových pásov, ktoré z hrubého muriva veže nemohli vyrúbať. Štyri kusy z odvezeneho materiálu sa dostali do Trenčianskych Teplíc, kde sa však ich stopa stráca. Barónka d'Hercourtová darovala v r. 1905 hrad mestu, ktoré ho vlastnilo, až pokiaľ ho štát neprevzal do svojej správy /1.1.1935/. Výnimku tvorilo len jedno ročné obdobie, kedy sa o hrad staral Klub čsl. turistov. Mesto i kňt sa snažili udržiavať hrad, pokiaľ im to dovolovali finančné prostriedky, uvoľňované iba veľmi zdihavo. Stavebné akcie, vyžadujúce si väčší náklad, prevádzali len polovične, v najnejsom rozsahu. V lete 1932 ujal sa opravy zvláštny orgán mesta, tzv. hradná komisia. Uvažovalo sa o úprave Barborinho paláca na múzeum, ale mestský technický referát zamietol návrh s odôvodnením, že hradné miestnosti s malými oknami nebudú vyhovovať požiadavkám moderného múzea. Miesto múzea previedlo sa len osvetlenie hradnej studne. Na základe dopytu hradnej komisie brnenská firma E. Schleigla vypracovala projekt na rýchlovýťah v hradnej studni, ku ktorej mal viesť tunel od hotelu Tatra. Na prevedenie nebolo peňazi, a tak celá myšlienka ostala iba na papieri.

. Podobný osud stihol aj druhý projekt. Z celej akcie ostalo len to, že mesto objednalo v Ústave Deutsches Auslands Institut v Stuttgartre 2 modely súčasného stavu hradu v mierke 1:500. Jeden sa nachádza v trenč. múzeu, druhý zostal v Nemecku. Trenčiansky hrad je teraz majetkom štátu. Znovu sa uvažuje o jeho využití a oprave. Začalo sa už so zameriavaním objektov a čiastočným historicko-stavebným prieskumom. Vlastivedný krúžok, Okresné múzeum prevádzajú na hrade prieskum. Nám, ktorí by sme radi videli hrad lepšie pripravený na zdolávanie ľažkých skúšok budúcnosti treba len veriť, že ruka nadriadených pamiatkárskych orgánov bude prajnejšia, že veľa toho, čo sa plánuje, sa skutočne aj prevedie.

/Informačné správy histor. krúžku pri TM r. 1956/

Ing.arch. ŠTEFAN ANDROVIČ
TRENČÍN

Zíjem pre Trenčín a hrad ...

Úryvok zo životopisu muža, ktorý ako prvý vynaložil všetok svoj um na záchrannu hradu. Je to pán SATÍN ĽUDOVÍT.

„... Ďalšie životné cesty ma natrvalo pripútali k mestu Trenčín. Prvé moje zamestnanie bolo u pamiatkostavu Žilina s funkciou stavbyvedúceho od začiatku opravy trenčianskeho hradu.

V rámci tejto činnosti boli naplno využité moje odborné skúsenosti pri nadstavbe bašty nad hotelom Tatra a prieskumných prácach ostatných častí hradu. Počiatky rekonštrukčných prác prinášali veľké ťažkosti pri zabezpečovaní finančných prostriedkov na Krajskej pamätkovej správe v Bratislave, kde boli nápomocní s. poverenik Strehaj a zaslúžilý umelec Janko Alexy. Obetavú prácu na hrade narušilo moje vážne onemocnenie srdca, čo ma priviedlo k zmene zamestnávateľa od 16. októbra 1960, ktorým sa stala Jednota - Ľudové spotrebne družstvo Trenčín. V rámci okresu bolo moje pracovné úsilie sústredené na novostavby obchodných domov, panelovú výstavbu, rôzne obchodné prevádzky a stavby adaptačného charakteru.“

Doslovne prevzaté z jeho vlastného životopisu

Sú v nás tie chvíle, ktoré stína čas ...

Nízke dubové dvere, cez ktoré tí vyšší prejdú iba námahou, ukrývajú malé kráľovstvo. Čažké drevené lavice, na nich kalamár, drevená tabuľka s grifom, niekde i kúsok pápiera, po stenách mapy ďalekých krajín, ľudské skelety a busty obyvateľov našich lesov, ktorí ostrým zrakom sledujú každý pohyb, v rohu miestnosti veľké počítadlo a pri ňom čierna tabuľa hned za katedrou - takto asi vyzerala všetkým dobre známa ustanovizeň v časoch mladosti našich dedov. Dnes sa této svätyňa vzdelania zmenila na nepoznanie, ale jej význam ešte vzrástol. Stáleto nej vstupujú žiaci s neskrývaným záujmom, plní očakávania i túžob poznať dosiaľ nepoznané.

Malé strapaté hlávky vykúkajú spod ľažkých školských tašiek a hľadajú si tú svoju lavicu. Lavica sa stáva akýmsi nedobytným hradom, vo svojich útrobách skrýva radosť, smútok i túžby svojho vlastníka. Z nej sa začína púťo svete neznámom, dobývanie vecí zatiaľ skrytých. V nej sa však aj končí detstvo, bezstarostnosť a začínajú povinnosti. Nie všetci sme si do nej sedali radi, ale i po mnohých rokoch je zdrojom našich najkrajších spomienok, ktoré po čase súčas vyblednú, ale nikdy sa z pamäti nevytratia. Každodenné huncústva, hnev učiteľa, ale i prvé lásky nás neustále lákajú ešte aspoň raz dýchať tú jedinečnú atmosféru, ktorú umožňuje škola. Toto magické slovo sprevádzza celý nás život. Neras ju nenávidíme, zatracujeme a opäť nachádzame. Je pre nás navyčerpateľnou pokladnicou poznania. Nikdy nám neodkryje všetky svoje tajomstvá, preto zostáva pre nás lákavou.

V mnohých spomienkach sa vraciame i k svojmu učiteľovi. Učili nás viacerí, ale iba jeden z nich je ten "nás." Pomaly si vybavujeme jeho slová, úsmev, ale i jeho kroky, ktorých zvuk poznáme naspmäť. Vtedy bol pre nás vzorom, nenapodobiteľným. Dnes už vidíme jeho nedostatky, ale navždy mu ich odpúšťame. Čím si učiteľ vyslúží nás obdiv? Možno svojou snahou všeprít nám vedomosti tak potrebné pre život, alebo pre lásku, dobrotu a priateľstvo, ktoré k svojim žiakom prechováva.

Takýchto Ľudí sú stovky, tisíce. Každý má tie svoje deti, ale iba jeden si dokázal získať srdcia všetkých študentov na svete - Ján Ámos Komenský. Učiteľ národov, človek, ktorý celý svoj život zasvätil budúcnosti národa - deťom. Jeho diela sa stali učebnicami pre všetkých Ľudí bažiacich po vedomostiah. Svojich žiakov učil milovať študovanie, náhľadzovať potešenie v odkrývaní jeho tajomstiev. Dokázal priblížiť deti ku knihám vďaka množstvu názorných pomocníkov, ktorími uľahčoval rítmus získavania vedomostí. A práve preto sa stal tým najlepším učiteľom v očiach nás všetkých.

/SVETLANA ONDRUŠKOVÁ/

DENNÚ AKTUÁLNU TLAC,
ČASOPISY, KNIŽNÉ NOVINKY
VÁM PONÚKA V STÁNKU
NA ŽELEZENIČNEJ STÁNICI
firma KRIVÁŇ

Dakujeme všetkým autorom, sponzorom a spolupracovníkom, ktorí umožnili realizáciu tohto čísla spravodaja.

Sponzori: Slovlik Trenčín, Mladé móda, Slovak Bar, firma Kriváň

Vydal: Krúžok mladých historikov pri Trenčianskom múzeu a štátnom hrade.

Zostavil: Ján Živinec

Redakčná rada: Ján Gajdošák, Ing. Vojtech Brabenec, Svetlana Ondrušková, Miroslav Guga, Dana Holodová

Informácia na č. tel.: 35657 Fax: 324 89

Grafická úprava: Sedliaková Eva

Vytlačili: Okresný Rolnický družstevný zväz Trenčín

Vydané: máj 1992

Náklad: 200 ks

Viete, že ...

... Trenčiansky hrad je otvorený denne október-marec od 9.00-16.00 hod.
apríl-september od 9.00-17.00 hod.

... V letnej sezóne si môžete spríjemniť prehliadku hradu posedením na terase v bývalej prachárni.

... Za kalendárny rok 1991 navštívilo hrad 89 880 turistov, z toho 13 953 zo zahraničia.

... Budúcnosť ďalšieho čísla spravodaja jezávislá od solventných sponzorov - Vopred dakujeme

Reklama v Spravodaji - zaručí vám príjem stály !

Cena spravodaja: 2,- Kčs

/Výtažok bude použitý na realizáciu ďalšieho spravodaja/

DIANA

salón zdravia
a krásy

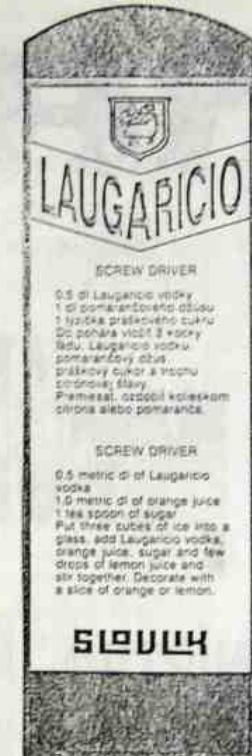
Vám ponúka služby:

- KADERNÍCTVO
- MASÁŽE
- PEDIKÚRA
- MANIKÚRA
- MERANIE KRVNÉHO TLAKU
- MYOSTYMULÁTOR

utorok-piatok
9,00-21,00 h.
sobota
7,00-12,00 h.

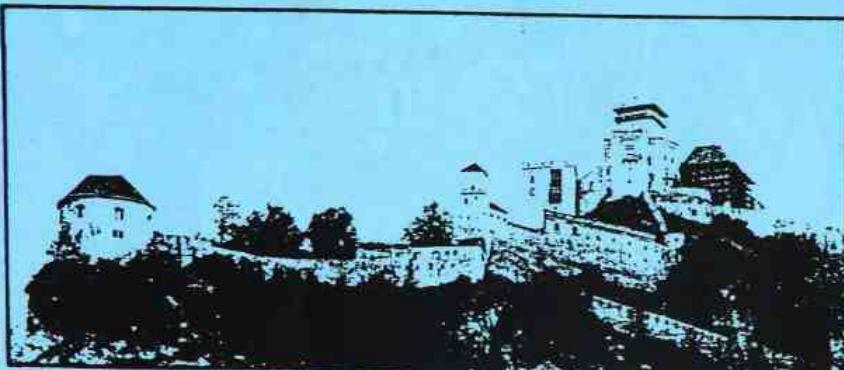
DIANA SALÓN Sidlisko Kvetná, Staničná ul. 9 TRENČÍN
MHD: 3,13,6, 6,5,15,7

29127

IMPORTED
SLOVLIK TRENČÍN
tel.: 36869, 36859
fax: 31400

HISTORICAL MAGAZINE OF TRENČÍN CASTLE

SPRAVODAJ
TRENČIANSKEHO
HRADU

WELCOME IN THE LAND OF YOUR
GRANDPARENTS CHILDHOOD

TRENČÍN
SLOBODNÉ KRÁLOVSKÉ MESTO

Viem jeden kamen,
v Trojici rodnej zemí
Kto na ten kamen srdce položí
hlboku kdesi z najhlbšieho rodu
počuje spievat pútajúcu vodu.
Kto na ten kamen srdce položí...

Welcome dear Friends !

The middle valley of the river Váh was the border territory with many castles during many centuries. They were not only controlling the royal border but also market roads crossing and important castles as well. The most powerful of them - Trenčín castle is built up the historical town and it attracts many tourists every year. The castle was the seat of the country Protector in 11. century and it was slowly changing its form and its area. There is the oldest inscription written on the rock foot on the territory of our state. It is the message about the settlement of Roman legions in the territory of the town Trenčín. The third biggest castle by its extend had many owners and rulers. We can speak only about well-known Duke of the River Váh and High Tatras - Matúš Čák Trenčiansky, famous Ján Jiskra from Brandýs, family of Zápolský and Illesházy. There was the attack to the castle walls by Ferdinand Habsburský, Turks, Hussites etc. The castle burnt 1790 and since that event it was not being repaired. Nowadays the reconstruction of all sightseeings is held on the territory of the castle.

Although the castle is one of the most interesting sightseeings, Trenčín offers many other historical monuments to its visitors - gothical carner, many churchs, Middle - Age walls etc. This year Trenčín has the 580. anniversary of taking the privilege of royal free city. There are many cultural programs in the town and in the castle during the celebrations of Trenčín. The town welcome all visitors who want to know many new information about our national history.

We are inviting you to our Pearl on the river Váh.

PhDr. Leo Kužela

V i t a j t e mili priatelia !

Stredné Považie bolo po stáročia pohraničnou oblasťou s reťazou hradov a zámkov chrániacich nielen kráľovskú hranicu ale aj obchodné cesty križovatky a dôležité brody cez Váh. Najmocnejší z nich - Trenčiansky hrad sa vypína nad historickým mestom a je magnetom pritahujúcim ročne sto tisíc návštevníkov. Už začiatkom 11 storočia bol sídlom župy a postupne menil svoju podobu i rozlohu. Na úpätí hradného braha sa nachádza najstaršia písomná pamätnka na území ČSFR - rímsky nápis z roku 179. Je svedectvom o pobytu rímskych légií na území Trenčína. Rozlohou tretí hrad na Slovensku vystriedal mnohých vlastníkov i držiteľov, spomienme len najznámejších - slávneho pána Váhu a Tatier Matúša Čáka Trenčianskeho, Jána Jiskru z Brandýsa, rodiny Zápoľských, Illesházyovcov. Na jeho hradby útočili Tatári, husiti, cisárské vojská Ferdinanda Habsburského, Turci, kuruci. V roku 1790 vyhorel a takmer 200 rokov chátral. V súčasnosti uskutočňujeme rekonštrukciu hradného areálu za plnej prevádzky. Hoci je hrad veľkým lákadlom, Trenčín ponúka návštevníkom ī ďalšie pamäti hodnotí - gotický karber, farský a piaristický kostol, časť stredovekého mestského opevnenia. V tomto roku si mesto prípomína 580. výročie udelenia kráľovských výsad. Súčasťou osláv sú mnohé kultúrne programy v meste ī na hrade. Mesto s otvorenou náručou vita všetkých účastníkov osláv a všetkých, ktorí sa chcú poučiť o svojej národnej histórii.

Srdečne Vás pozývame do našej staroslovnej perly Považia - do Trenčína.

PhDr. Leo Kužela

THE SHORT HISTORY OF TRENCÍN

Trenčín is mentioned already in the 2nd century A. D. under the name Laugaricio on the Roman inscription carved into the castle rock: VICTORIAE AVGVSTORV (m) EXERCITVS QVI LAVGARICIONE SEDIT MIL (ites) LEG (ionis) II DCCCLV (Maximus) IANVS LEG (atus) LEG (ionis) II AD (iutricis) CVR (avit) F (aciendum) which means: in honour of emperor's victory whose army numbering 855 soldiers pertaining to the II-nd Legion camped at Laugaricio, on order of Maximianus legate of the II-nd auxiliary Legion.

It is the oldest proof ettesting the antiquity of Trenčín - Laugaricio. It became an important manufacturing and trading centre in the ensuing centuries. Towards A. D. 1300 Trenčín became recipient of various royal privileges. In 1412 king Sigismund rased it to a royal free city, having its own charter and seal. Trenčín lived its hey-days under Matúš Čák, who had become the Lord Palatine of Hungary.

The origin of the castle goes back as far as the 11th century. The castle was a witness of many inglorious events, too. It was besieged, but it repulsed all attacks. It was threatened also by the Tatar hordes, which sacked the surrounding country but were not able to take the castle. The castle of Trenčín witnessed significant meeting of monarchs, more than once disputed and tasks of great political importance were solved here.

The castle changed its lords many times. Its the most glorious period was during the reign of Grand Duke Matúš Čák, the Lord of the river Váh and the High Tatras.

Not even the Hussite army, which invaded Považie at the beginning of the 15th century was able to vanquish the castle. Only Ján Jiskra from Brandýs occupied the castle of Trenčín for a short time. In the first half of the century the castle was in the hands of Ján Hunyady and later became the possession of his son Matej Korvíν, who gave it to Štefan Zápoľský, Alexej Thurzo and from the 16th century the Illésházys. During the rise of Rákoczi the castle lost its strategic significance and in 1790 it was destroyed by the fire.

Nowadays, Trenčín is a notable industrial, commercial and cultural centre. Trenčín is rightly called the pearl of Váh valley not only for its attractive panorama, but also for many historical monuments.

(Ondrušková Svetlana)

SOME FACTS ABOUT " ROYAL FREE CITY " TRENCÍN

There was a large settlement under the castle which slowly changed to town - centre of crafts, market and trade. People of Trenčín were especially Slavs. During the reign of Matúš Čák Trenčiansky the town had got its own autonomy. Thanks to document of Charles Robert, Trenčín could not pay tolls in all country. The probably took the privilege of royal free city in 1381 in the document called " Sigillum civium de Trenz " with the Easter ram as a town's emblem.

Trenčín took many other privileges during the next centuries: in 1370 it became a centre of annual markets, in 1380 all people of Trenčín did not have to pay duties - they took the possibility of cooking the beer and sailing accros the river Váh.

Zigmund Luxemburský granted to Trenčín a new privilege by making in the toll-house for all the goods imported from or exported to Poland and Russia in 1406. 19th February 1412 Trenčín was promoted by Zigmund to royal free city with all privileges as Budín, Stoličný Belehrad, Bratislava and Trnava. In 15. century the town was completely fortified and from 1454 it always had its own executioner. The royal office was opened in 1481, too.

Trenčín became one of the most important and unfolded cities in Slovakia.

(Vavruš Augustín)

MATÚŠ ČÁK TRENCIANSKY

During the 12. and 13. centuries many aristocratic clans were widening their possessions to the detriment of royal tenure. The situation after Ondrej III. dead was suitable for strengthening the aristocratic power. Matúš Čák Trenčiansky was one of the most powerful princes at the end of 13th century. His dominion lied between rivers Morava and Danube and the High Tatras and Zvolen forest.

The clan of Čáks came from Czakvar, the territory of Hungary. Their coat-of-arms a strong Lyon. Matúš was born about 1260. We can find his name for the first in 1287 during the battle of Bratislava castle. After inheriting of his father's estate Matúš became the richest ruler in Slovakia. He possessed more than 26 castles. In 1296 he got the highest dignity of Palatinus. During the reign of Ondrej III. there were many comments to Matúš' unlimited power. He had been permanently abussed his position. So finally he lost the dignity of Palatinus. After Ondrej's dead in 1301 Matúš took the chance to extend his private ownership. He supported the new king of Hungary - Václav II. but on the other hand he was the real ruler of all territory of Slovakia. Some years later he jointed with Charles Robert. Thanks to this alliance he took the dignity of administrator of treasure. Matúš Čák took this chance to his own benefit. His army continuously threatened surrounding prices so they decided to despose of his domination. The cardinal Gentilis put a curse on him.

The 15th June 1312 Matúš' army was totally destroyed by Charles Robert near Rozhanovce in east part of Slovakia. In spite of this defeat he guarded the strong position till his death in 1321.

During Matúš' reign Trenčín became the centre of all country. The castle was the place of many important talks and the seat of Matúš Čák. There was constant court and army. Matúš was the most important owner of Trenčín castle during its long history. We can see many buildings built during his reign. The dominate tower of the castle has the name of Matúš, too. He became the symbol of our region.

(prof. Havran Ján)

CLUB OF YOUNG HISTORIANS

During the last period of the year 1989 the Club of young historians was found near Trenčín castle. All members of this Club meet together in Palace of Ľudovít every week not only for practising their knowledge about regional history but also for chats with many interesting people like historians, professors of history, famous natives etc. One of the most important events was the meeting with well-known traveller and writer Vojtech Zamarovský who consecrated all his life to ancient times of Antiquity. We spoke about customs, traditions and other peculiarities of our region.

And what about the future? We are preparing some attractive trips round Slovak castles, some new meetings with interesting people, visit to producer of shepherd's fives.

We can find the friends with similar hobbies as we have for corresponding. We can exchange many interesting information not only about the history but also about all things the young people are interested in. If you have any interest, please write to:

Žovinec Ján
Trenčianske múzeum
Št. hrad Trenčín
911 01 Trenčín
Czechoslovakia

(Ondrušková Svetlana)

Special thanks to all authors, sponsors and collaborators who helped us to publish this number of magazine.

Sponsors: SERVOMEX, PNEUSERVIS, OLD HEROLD FERM, MLADÁ MÓDA, MESTSKÝ ÚRAD TRENČÍN

Publisher: Club of young historians near Museum of Trenčín and Trenčín castle

Compiled by: Ján Žovinec

Editors: PhDr. Leo Kužela (Director of Museum), Ján Gajdošík (Director of information services), Augustín Vavruš (Director of castle), Svetlana Ondrušková, Miroslav Guga

Translation: Ondrušková Svetlana

Graphic arrangement: Sedliaková Eva

Information: tel. Czechoslovakia, 0831/356 57
fax: Czechoslovakia, 0831/324 89

Print:

Photo: Terézia Grófová (Museum of Trenčín)

Published of the occasion of the 5th World festival of Slovak youth

DO YOU KNOW ?

The castle is opened daily:

October - Mars from 9 a. m. till 4 p. m.
April - September from 9 a. m. till 5 p. m.

During the last year 1991 the castle was visited by 89 880 tourists, more than 13 950 strangers.

NOT FOR SELL

MLADÁ MÓDA

*Vás pozýva na nákup
módnich odevov,
obuvi, bižutérie
a drogérie*

PRAJEME VÁM

PRÍJEMNÝ NÁKUP

NA ŠTÚROVOM NÁM. 12

SME TU PRE VÁS

OKRESNÝ
ROLNICKÝ DRUŽSTEVNÝ ZVÍZ
NAM. SV. ANNY č.7
911 01 TRENČÍN

Michael Welfare
Marketing Services Manager

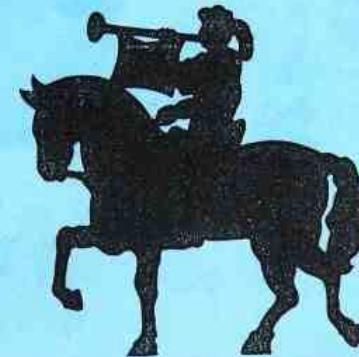
Leaders in Gas Analysis

Servomex

SERVOMEX LTD
CROWBOROUGH, SUSSEX TN6 3DU, ENGLAND
Telephone: (0892) 652181 Telex 94113 Fax (0892) 662253

Pneuservis
drobné opravy
motorových vozidiel
BRATISLAVSKÁ 12
911 01 TRENČÍN

TELEFON:
0831 / 263 111

OLD HEROLD FERM

FAX:
0831 / 265 99

spravodaj
TRENČIANSKEHO
hradu

2

Príhovor

"MLÁDEŽ"- v širokej verejnosti vznešená, povzbudzujúca, nádejná - no niekedy bohužiaľ zatracovaná až neuznávaná.

Aušak posledné slová nie sú totižne s mládežou, ktorá ochotne spolupracuje s namičadlom SPRAVODAJOM Trenčianskeho hradu, do ktorého práve v tejto chvíli načierate. A nielen spolupráca v nenašadnom Spravodaji, ale i vo velikánovi nášho Trenčína, ktorým je práve mohutný hrad. Dôkazom, že láska k histórii u mladých ľudí pulzuje, svedčí i živý záujem o rozvinuté kružby, napr. : Kružok mladých historikov, Šermiarske skupiny, rôzni nadšenci, organizátori Nočných prehliadiok hradu a v neposlednom rade aj príspevky už i v minulých čísłach Spravodaja.

Súčasné číslo vychádza práve v období prázdnin, dovolenie a za svoju úlohu si kladie ponúknut verejnosti kultúrno - historické pamätiadlosti mesta Trenčín a jeho okolia.

Dovolím si touto cestou podakovať všetkym tým, ktorí sa akoukoľvek pracou a príspevkom podielali, podielajú a pevne verím, že i ďalej sa budú podieľať na zviditeľnení tých krás, ktoré si to z historického hradiska právom zasluhujú. Pre prípadných ďalších otiených priaznivcov uverejňujeme vo vnútri čísla informáciu o novozaloženej NADÁCII NA ROZVOJ TRENČIANSKEHO HRADU.

*"KTO SI NEVÁŽI MALÉHO DARU,
VEĽKÉHO NIE JE HODEN."*

Ubezpečujeme všetkých nadšencov a sympatizantov <sponzorov>, že väžime si všetko, aj malé dary a drobné práce potrebné na rozvoj a udržbu hradu - ktorý ako nemé svedectvo prechádza z pokolenia na pokolenie.

Všetkym, ktorým osud NKP Trenčiansky hrad nie je ľahostajný, úprimne zo srdca ďakujeme.

zostavovateľ

VÍTAME VÁS V TRENČÍNE

ÓDA NA HRAD

Ked z otloka pozriem,
Trenčiansky hrad raziem
a ked oči zatvorím
hneď aj verše vytvorím.
v myсли kráčam po hrade
ako v rajskej záhrade
Predo mnou tā známa studňa
kde bol Omar každého dňa
Ked chcel zachrániť život Fatímy - krásy
ktoréj kopal studňu z lásky
v diaľke už sa črtá vzorná
naša milá hladomorňa
a v nej škripce, klady, dereše
nedaleko od nich pes breše -
ten nás hradu strážny pán
sprevádzaný párom dám
Nádherný je výhľad z Matúšovej
veže
ktorú chránili vojenské stráže .
Ak Ti báseň nestačila, prid sem tiež
chceš veľa vediť ? - už sem bež !

Simona ONDRUŠKOVÁ
(členka Krúžku mladých historikov)

Prádenniny a letné počasie sice lákajú k vode, ale pár chladnejších dní vyznavači cestovania určite strávia potulkami po neznámych miestach. Ak v takúto čas zavitate do perly Považia - Trenčína, môžete si prezrieť množstvo historických pamätok. Každého návštěvníka priláha nad mestom sa týčiaci hrad, ktorý je otvorený každý deň v letnom období od 09,00 až 17,00 hod. a v zimnom období od 09,00 do 16,00 hod. V letných mesiacoch sa Vám ponúha i nočná prehliadka. V interiéri hradu sú následovné expozície: Historické brány zo zbierok múzea v Trenčíne, Erby majiteľov, džitelov a kapitánov hradu, Lapidárium, Hradná studňa, Feudálna justícia na Považí a z výstav: Archeologické nálezy regionu <najskoršie zberky Trenč. múzea> v Paláci Žápoľských a historický nábytok. Po návštěve hradu sa môžete zastaviť v Trenčianskom múzeu, prejsť sa prirodovednou expozíciou živej a neživej prírody stredného Považia denne od 09,00 do 17,00 hod. Cestou z múzea je zaujímavé si pozrieť historické jadro mesta s Morovým stĺpom a Piaristický kostol, v ktorom sa denne konajú bohoslužby.

Hneď vedľa sakrálnej stavby je Galéria M.A.Bazovského so stálou expozíciou tohto vynikajúceho maliara ako aj putovnými výstavami. V sá�ach galérie sa môžete započívať priležitosne do koncertných tónov väčnej hudby. Galéria je otvorená denne od 09,00 do 17,00 hod.

Jednou z bočných uličiek sa dostanete k Židovskej synagoge <z r.1911>. Je jedinečnou stavbou medzi architektonickými skostami mesta. Priležitosne slúži na výstavné účely.

Ak Vám zostane pri potulkach čas, môžete sa vybrať do nedalekého kláštora na Skalke, ktorý sa stal vzhľadom k jeho bohatej historii pútnickým miestom. Pohiel ste si prezeli Trenčín, nemali by ste obísť ani kúpeľné mesto Trenčianske Teplice <vzdialenosť od Trenčína asi 15 km>. Trenčianske Teplice každoročne privítajú hudobníkov z celého sveta v rámci už tradičného Hudobného leta. Krátka prechádzka okolo Labutieho jazera Vám pomôže nazbierať nové sily na návštěvu ďalších pamätok v okoli: navštívte malebnú obec Bechov bohatú na kultúrne pamiatky a história. V kúrii Ambrovec je stála expozícia z dejín BECKOVA a jeho slávnych rodákov - J.M.Hurban, D.Štúr a Ľ.Medňanský. Kúriu môžete navštiviť od 1.5. do 31.10. od 10,00 do 16,00 hod. Nad obcou sa týči mohutný hrad. Dúbjame, že hradné brány sa čoskoro otvoria širokej verejnosti.

Aj v ďalších mestách nášho okresu sa nachádzajú mestské múzeá, v ktorých môžete bližšie poznať história nášho regionu: Stará Turá, Nové Mesto nad Váhom, mohyla v Očkove a Čachtice. Dôležité informácia: múzeá, galérie a podobné zariadenia <okrem Trenč.hradu> sú v pondelky zatvorené.

Simona ONDRUŠKOVÁ

Historické zbrane na hrade

OTVORENIE EXPOZÍCIE "HISTORICKÉ ZBRANE V ZBIERKACH TRENČÍNSKÉHO MÚZEA"
v Ľudovítovom paláci Trenčianskeho hradu dňa 16. júla 1993.

Trenčianske múzeum má vo svojich depozitoch bohaté zbierky historických zbraní. Po Bratislave a Trnave patrí k ich najvýznamnejším reprezentantom múzei tohto druhu na Západnom Slovensku. S ich získaním sa začalo už v 19. storočí, v období, do ktorého siahajú počiatky Trenčianskeho múzea, jedného z najstarších na Slovensku. Už v minulosti sa zrodila myšlienka trvale exponovať historické militária na Trenčianskom hrade, v objekte, s ktorého existenciou sa spája v období feudálizmu jeho strategické a vojenské postavenie. Po rokoch, 16. júla 1993 sa naplnila túžba Trenčanov a Trenčianskeho múzea pred verejnosťou s historickým bohatstvom, dokumentujúcim šikovnosť, zručnosť a umetecík vlnus majstrov zbrojárskeho remesla.

V expozícii sa prezentujú stredoveké bodné a sečné zbrane z 12. až 13. storočia so vzľahom k strednému Považiu, ochranná zbroj najmä prilby zo 16. storočia, rakúskej, francúzskej a ruskéj proveniencie. Nechybajú ani rôzne typy pušiek s kresadlovou zámkou z 18. storočia, prevažne z územia Rakúskej monarchie. Svojou umetecou výzdobou, ale aj technickej dokonalosťou vynikajú pušky z 18. až 19. storočia zo Španielska, Balkánu a z Turecka. Početnejšiu skupinu tvoria lovecké zbrane, najmä pušky, nože a meče z 18. až 19. storočia. Často umelčeky zdobené. Ich pôvod treba hľadať vo Viedni, Prahe, Štajerskom Hradci, Znojmе a inď. Na expozícii sú zastúpené užívky moderných zbraňových systémov z II. pol. 19. storočia (pruské ihlovky, rakúské pušky systému Werndl a iné). Na streleckých slávnostach sa používali v 19. storočí terčovnice, špeciálne konštruované zbrane, honosne zdobené a väčšinou vyrobené na mieru. Ich tvorcovia pochádzali z rozličných miest Moravy, Čech a z Pešti. Veľkou variabilitou tvarov sa vyznačujú tyčové zbrane - bodné a sečné zbrane, upvenené na dlhej drevenej násade. Túto skupinu zbraní zastupujú halapartne, lovecké oštupy a bojové kosy zo 17. a 18. storočia.

Verejnosť na nás častejšie apelovala, aby mohla konečne uvidieť aspoň časť zberok tohto druhu v podobe stálej expozície. Do cesty sa však stalo nespočetné množstvo prekážok: raz to bola nedokončenosť stavebných úprav paláca Ľudovíta Veľkého na Trenčianskom hrade, cez strechu ktorého zatekovalo, neboli dokončené zabezpečovacie ochranné strážny systém, nedostatok finančných prostriedkov a iné problémy. Tieto nedostatky sa nám podarilo odstrániť, expozícia je pred krádežou zabezpečená niekoľkými strážnymi systémami a je dôkladne zdokumentovaná.

EA*

J.KL

rieč

Ladiky

techn

Trečim

Sofij

ho

exp

la

Slo

v

ke

zv

Tre

n,

ho

az

zo

re

ej

ju

ui

Aj..

V e

az

re

Po v

Pr a

čas

A r

lo

IN a

m

lo

w

o.

h

t.

e

Autorom libreta a scenára sú PhDr. A. ROMAŇÁK, Csc. - PhDr. J. KLUČINA, Csc. z Vojenského historického ústavu v Prahe, architektonického riešenia akad.arch. M. STRIEŽENEC z Beckova, fotografických reprodukcii Ladislav KOBZA a iní fotografovia. Na výstave exponátov, ich konzervovania a technickej realizácii sa podieľali predovšetkým pracovníci zariadení Trenčianskeho múzea, ťa Candeta, ťa Antes a ďalšie. Časť akcie sponzorovala Soft-tronik s.r.o. z Trenčína. Odborne bezplatne spolupracovali na tvorbe expozície J. Orság zo Štátneho hradu Červený Kameň a PhDr. P. Habán zo Slovenského národného múzea v Bratislavе a p. Zd. Chrenková z Trenčína. Všetkým patrí úprimná vdaka!

Nová expozícia poučí, zaujme, ale aj nadchne. Je dôkazom toho, že Trenčianske múzeum má unikátné pamiatky. Netreba ist vždy za nimi do cudziny. Tieča nám poznáť aj vlastné pamiatky!

PhDr. Milan ŠIŠMIŠ

* ROMANTICKÁ PLAVBA PO VÁHU ? *

Aj tento sen Vám splníme.

V pracovné dni je možnosť plavby od 16,00 každú celú hodinu až do 19,00 hod.

Počas vikendových dní premáva loď už od 09,00 hod. ráno. Pre kolektivy je možnosť plavby podľa dohody i mimo bežné časy.

A pre tých najnáročnejších romantikov ponúkame nočné plavby.

INFORMÁCIE: AUTO TURIST (tel. 0831-335 05)

NOČNÉ PREHLIADKY Trenčianskeho hradu

Predstavte si, že kráčate nočným hradom, stretnete trebaču Omara s Fatimou, z hladomoru sa ozývajú stony mučeného, trubadúr spieva svojej milej a kdeši v diaľke rinčia hordy, hranica je pripravená a upaľovanie losoky sa môže začať...

Táto romantická idylka nemusí zostať iba predstavou. I vy sami môžete na vlastnej koži pocítiť dych minulosti. Stačí, ak v správny čas navštívite nás hrad, čakajú Vás nielen spomínané veci, ale i ďalšie prekvapenia. NOČNÉ PREHLIADKY TRENCÍANSKEHO HRADU pre Vás pripravila agentúra HINFO-CULTOUR v spolupráci s Trenčianskym múzeom v terminoch: 31.júla <sobota>, 7.augusta <sobota>, 13.augusta <piatok>, 20.augusta <piatok>, 28.augusta <sobota> a 4.septembra <sobota>.

Nie je to však jediné, čo ponúkame návštěvníkom hradu v oblasti kultúry. 19.júna sme vzdali pocit všetkým oslavencom Afredom a usporiadali sme nielen pre nich 1. ALFRÉDOVSKÝ JAZZ PLES. 14.augusta sa v hradnom amfiteátri uskutoční prehliadka mladých amatérskych hudobníkov RUNWAY '93 <org. agentúra ABA> v gigantickom koncerte. Už nasledujúci víkend 20.-22.augusta sa vráti hrad na chvíľku do histórie. Ožijú stredoveční rytieri, aby si zmerali čestne sily v súbojoch a turnajoch, pre lepsiu náladu budú hral dobovi muzikanti zo súboru MUSICA POETICA a ich hostia. 1. HRADNÉ SLÁVNOSTI privítajú množstvo skupín historického formu <napr. RYTIERI OKRÚHLEHO STOLA, CTIBOR, KORNET MORAVIA a iné a ... a samozrejme naši hradní - WAGUS, LEUCARISTOS a HEFAISTOS>. V piatok 4. septembra sa rozlancuje hrad folklórom...

Takže, tešíme sa na Vaše návštevy.

Rex-Rotary

Gestetner

NÁJDITE V BUDOVE S.O.U. STROJÁRSKEHO <TOS TRENCÍN>

VOLAJTE : 0831 - 323 60

volajte **LUSICO**volajte **LUSICO**

Ján GAJDOSÍK

ara s
tvojef
rvanie

nžete
tivite
penia.
entúra
17.júla
atok>

oblasti
iačadi
idnom
INUWAY
d 20.-
ri, aby
i hrad
RADNÉ
YTIERI
zrejme
tembra

GAJDOSÍK

ite

Pomôžete hradu ?

Súčasný Trenčiansky hrad, to nie je len pútavá história, romantické príbehy lásky, ale i mnohé problémov, ktoré súvisia s dnešnou dobou.

Tento historický gigant potrebuje pravidelnú údržbu, ktorá v súčasnosti niečo stojí. A všetci vieme, že naša mladá Slovenská republika potrebuje peniaze na mnoho odvetví a kultúra sa ocítá niekde na chvoste záujmov. Štátny príspevok hradu sice pomôže, ale nie je dosťažujúci na rozsah prác, ktoré je tu potrebné vykonáť. Situácia je v niektorých častiach až havarijná (napr. stav šindľových strech, ochode pri Hodinovej veži...). Z tohto dôvodu sa skupina ľudí, ktorímu nie je osud dominanty nášho mesta ľahostajný, rozhodla založiť podporný fond - "NADÁCIU NA ROZVOJ TRENČÍANSKEHO HRADU".

Cieľom nadácie je pomôcť <finančne alebo materiálne> rozvoju Trenčianskeho hradu. Zo ziskaných prostriedkov chceme napomôcť údržbe, riešeniu havarijných situácií, budovaniu expozícii a rozvoju kultúry na hrade. Preto by sme chceli požiadať všetkých tých, ktoríž záleží na ďalšom osude Trenčianskeho hradu, o pomoc. Prívitame akéhokoľvek pomoc, či už finančnú, materiálnu alebo i organizačnú. Chceme oslovíť nielen občanov, ale i podniky a podnikateľov, ktoríž za poskytnutú pomoc ponúkame na hrade reklamu. Predom za vašu láskavosť ďakujeme.

Naše konto: SSS Trenčín č.ú. 147645-209/0900

Priamy kontakt: Trenčiansky hrad - NADÁCIA <tel./fax: 0831-356 57>

Ján GAJDOSÍK

M L A D Á M Ó D A

VÁS pozýva na nákup módnich
odevov, obuvi, bižutérie a
drogérie. <Štúrovo nám č. 12>.

SME TU PRE VÁS

NOVOŠPORT

predajňa športových potrieb

Farská 6, 911 01 TRENCÍN <tel. 0831-37150>

POZVÁNKA NA VÝSTAVU
Z PORTRÉTNEJ GALÉRIE ILEŠHÁZIOUCOV

Do svojich historických priestorov pri Horej mestskej bráne sa na čas vrátili mocní Ilésháziovci i s manželkami a početným magnátskym dvorom. Neverite? Stačí sa iba presvedčiť! Zájsť do stálych výstavných priestorov bývalého stoličného domu, postaveného v r. 1760 - 1761 jedným z nich a ocitnete sa priam v ich strede. Z každej strany na Vás hľadia oči Štefana, Gašpara, Gabriela, Juraja, Mikuláša, Jozefa, Jána a znova Štefana alebo II. - Ilésháziovcov, zobrazujúcich na plátnach majstra ZIEGLERA alebo anonymných umelcov stredoveku. V životej veľkosti Vás privita o.i. grófka Alžbeta Ilésházi, rod. Baláša, manželka Mikuláša Ilésházioho a keď si pozorne ušimnete roky, nemôžete uveriť, že obraz pochádza z poslednej tretiny 17. storočia.

Domáci ale hľavne zahraniční turisti nevychádzajú z údivu, aké obrovské kultúrne bohatstvo ukrýva naše múzeum. „Ja, das ist sehr schön“, znie ticho a odívne sálami zle osvetlenej expozície. Po návštive ľahko neskorí, že dostane dusevnejšiu satisťakciu - na prízemí múzea našli, čo hľadali. Zreštaurovaných 34 kusov - vystavených exponátov je časťou výstavného zámeru na Trenčianskom hrade, kde sa pripravuje stála expozícia obrazových zbierok. Zvedavému našincovi, ale i náročnému turistovi odkryl dr. Vlastimil HÁBL, komisár výstavy, to najlepšie, čo ukrýva jeho preplňený depozit.

A tak sa širokej verejnosti predstavuje v celej svojej kráse i obrazová zbierka Ilésháziovského rodu, znalcom umenia najmenej známa. Na Slovensku sa nezachovalo mnoho šľachtických portrétnych zbierok - časť Palffyovského, Erdödyovského, Esterházyovského, Forgáčovského súboru, vlastní hrad Červený Kameň, Adrássyovcov Krásna Hôrka, Belliar, Čákiovcov Levoča, Humenné, Markušovce...

Na slávnostnej vernisáži 25.6.1993 sprijemnenej dobovou hudbou súboru MUSICA POETICA, pod umelcťkym vedením p. Dušana DOBIÁŠA sme sa z ist dlhoročného kurtoča múzea prof. Štefana POZDIŠOVSKÉHO dozvedeli i zaujímavé osudy týchto obrazov, ktoré pán prof. zachránil pred istou skazou. Dnes, zreštaurované, tvoria časť karlovej zbierky cca 150 obrazov, ktoré sa nachádzali v spisanom inventári hradu z r. 1678, ktorá obsahuje viacero tematických a žánrových ohraničení.

Kým sa portréty Ilésháziovcov dostanú tam, kam patria - teda na Trenčiansky hrad, treba si ich preto dôkladne poprezeráť teraz, pokiaľ trvá výstava. V októbri ju vystriedajú fotografie PhM. Jána HALAŠU - spomienková expozícia, venovaná jeho storočnici.

PhDr. Janka KARLÍKOVÁ

Svätý SVORAD ANDREJ
a svätý BEŇADIK
Slovenski pustovníci.

SV

Poli
orga
zalo
u n
krá
Ben

južn
Slov

Siri
vláu
žil
živc
ohli

SKA

tem
pri
nac
sv.
hol
pus

bis
duu
Poi
BE
12:
Op
ber

Naši predkovia prijali kresťanstvo skôr ako susedné národy: Maďari, Poliaci, Raci a Česi. Slovensko zásluhou sv. METODA malo pri svoju cirkevnú organizáciu ako iné štaty. Kláštor sv. Hypolita na Zobore pri Nitre bol založený už v dobe Veľkomoravskej a asi je najstarší z kresťanských stavieb u nás. Český kronikár KOSMAS uvádza, že tento kláštor dal postaviť ešte kráľ SVÄTOPLUK. Tento usadil v kláštore na Zobore reholníkov Benediktínov.

Ziaci sv. METODA odišli zo Slovenska a hľásali kresťanstvo medzi južnými Slovanmi. Z nich vynikol sv. GORAZD, nazývaný aj tretím apostolom Slovákov (podľa univ.prof. Pogorelova).

V Poľsku v 10. stor. - za vlády BOLESLAVA CHRABRÉHO (992-1025) - býalo sa kresťanstvo a bolo tam ustanovené arcibiskupstvo v Hnezdine. Za vlády BOLESLAVA prišiel na Slovensko sv. SVORAD ANDREJ z Poľska, aby tu žil ako reholník. Sv. SVORAD a jeho žiak sv. BEŇADIK zasvätili celý svoj život Slovensku a slovenský ľud ich uctieval dlhé storočia. Ich kult mal ohlos aj u susedných národov.

Nás duchovný zrak sa v tejto súvislosti upiera na významné miesto: SKALKA PRI TRENCÍNE.

SKALKA PRI TRENCÍNE. Masív Skalky leží severne od Trenčína a lemuje pravý breh Váhu. Na juhovýchodnej strane planiny, na okraji lesa, prideme k rumoviskám vývalého opäťstva Skalky z roku 1220. Tu sa nachádzajú priestory, kaplnka a chodba, vhlbené do skaly, s kamennou sochou sv. BEŇADIKA. Od rumovisk sa dostaneme ku kostolíku na bráne, ktoré hľasá kolmo k riečisku Váhu. Z tohto brala zhodili podľa povesti zlojinci pustovníka sv. BEŇADIKA do Váhu.

VEĽKÁ SKALKA. Opäťstvo Veľkej Skalky založil JAKUB I., nitriansky biskup v r. 1220 podľa pravidiel sv. BENEDIKTA. Kostolík čoskoro sa stal duchovným strediskom celého Považia. Slovenský ľud sem prichádzal hojne. Povzbudzoval ho príklad svätych pustovníkov SVORADA ANDREJA a BEŇADIKA, niekdajších obyvateľov jaskyne na Skalke. Kráľ BÉLA IV. v roku 1238 daroval benediktínskemu opäťstvu polovicu dediny GESTE (terajšia Opatová). Opatovú považovali za jadro svojho hospodársstva. Tichú prácu benediktínov v 15. stor. prerušili husitské vojny, ktorým neobrášla ani Skalka.

U r. 1528 KATZIANER, cisársky generál Ferdinanda Habsburgského získal Trenčiansky hrad a tým aj osud benediktínov na Skalke bol spečatený. "Po rozohnaní mnichov majetok opátstva obrátili cisárski páni na žold vojska". Tak sa končí učinkovanie benediktínov na Skalke <308 rokov tu pracovali benediktíni, od 1220 až 1528>. Od roku 1528 až po príchod jezuitov opäť Skalky boli cirkevní alebo svetski hodnostári. V r. 1630 dostal opäťstvo Skalky Ján PÚŠKY, neskôr nižiansky biskup, ktorý v r. 1644 daroval opäťstvo s kláštorom a kostolom jezuitom. Toto potvrdil aj kráľ Ferdinand III. Habsburgský. Jezuiti na Skalke byvali od septembra 1645 do decembra 1646, kedy sa prestahovali do Trenčína - 2. decembra 1646. Jezuiti sa rozhodli postaviť novú Skalku. Prácu začali v r. 1667. Novostavba Skalky trvala tri roky. Cez dlhovrájúce kurucké vojny <17.st.> aj kláštor Skalky utrpel veľké škody. Obrnili aj ten. Najskôr dali do poriadku kaplnku, potom kláštor. VEĽKÁ SKALKA bola v roku 1716 znova obnovená. V r. 1717 znova postavili kaplnku sv. ANDREJA a BEŇADIKA, nasadili na ňu novú kupolu. Zrušili starú vežu nad kláštorom a postavili novú. Veľká oprava Skalky bola aj v r. 1768 - všetky budovy pokryli novou strechou. Veľká záhrada, ktorá zaberala širokú stranu okolo Skalky, bola vhodným miestom na pestovanie ovocia, lebo skoro celý deň bola ohrievaná slnkom. V nej pestovali najkrajšie druhy ovocia. Malí tu aj ovocnú Skalku. Ovocie Skalky bolo známe na celom Považí. Za záhradou boli hory, v ktorých chovali stáda najlepších oviec. Postupne budova opäťstva začala chátrať.

MALÁ SKALKA - kostol Dvojvežový kostolik Malej Skalky venovaný ucte P. Márie bol najprv kaplnkou sv. DOBOTY, ktorú dal postaviť gróf Juraj TURZO v r. 1520. Kaplnka pôvodne bola bez veže. V r. 1713 bola renovovaná jezuitmi a vtedy pristavili knej krásnu vežu, pokrytú bielym plechom. V r. 1745 rozšírili kostolik na terajší rozsah a pristavili k nemu dve veže. Kostolik bol prvým útočiskom Trenčanov, kde v r. 1645 až 46 chodili na bohoslužby.

Po kuruckých vojnach v r. 1711 bolo treba ho znova opraviť. V 18. stor. postavili na Malej Skalke aj kalváriu so 14. zastaveniami. Tak sa stala Malá Skalka oblúbeným miestom Považia aj Moravy. Pápež KLIMENT XIV. zrušil jezuitov bullou DOMINUS AC REDEMPTOR NOSTER... 21. júla 1773. Mária TERÉZIA vydala nariadenie o rozpustení jezuitskej rehole. Dňa 21. októbra 1773 bol rozpustený trenčiansky jezuitský kláštor. Veľký majetok jezuitov, aj trenčianskych, zhábal štát a z neho utvoril Študijný fond. Majetok trenčianskych jezuitov obohatil túto základinu 212.000 zlatími. V tom bol zahrnutý aj majetok Skalky. V Skalke totiž nenechali nijaký majetok. Posledný krát sa dočítame o Skalke v mestskom protokole z r. 1792. Je

iskat
ko "Po
verka".
buvali
ST. Čími
Dň. česlo
Lu.
su.
konand
akméra
ari sa
účalky
poralky
Hmotom
Tánova
21.zolu.
ni bola
aktorá
Ch. anie
pívvali
na bolo
zo
čáda
19
Ak
povaný
zajuraj
na vane
n. V
veže.
i na
seor.
Malá
rušíť
ĀRIA
čobrá
u. aj
jezok
i. bol
ecok.
r. že

kostolik Skalky už vtedy nemal zvony. Bol celkom opustený. V r. 1790 zvony z veží uschovali v Opatovej. Postupne zariadenie Skalky bolo rozpredané, budova začala pustnúť až upadla v rumy. V roku 1853 príčinením LUDOVÍTA STÁRKA, trenčianskeho opáta - farára bol kostol na Malej Skalke obnovený. Dňa 17. júla 1853 bol kostol posvätený trenčianskym opátom - farárom Ludovítom Stárikom za veľkej účasti pútnikov. Káren mal Ján Ondrišik, kurát sv. ANNY v Trenčíne. Po prievej svetovej vojne bola snaha renovovať starobylý kostolik na Skalke. Na jeho opravu prispel štát, veriaci, američtí Slováci ako aj sám pán biskup J.E.Dr. Karol KMEŤKO. Restauráciu previedol arch.J.MAREK, staviteľ z Trnavy. Posviacka bola 13.júla 1924 za veľkej účasti veriacich. Zub času sa prejavil po rokoch na tomto kostole. Opäť bola potrebná renovácia tohto kostola. Podujal sa na to vdp. dekan dr. Vojtech HROMNÍK, ktorý obetavosťou veriacich zožíeral potrebný obojs na opravu. Táto bola prevedená <uskutočnená> v r. 1984. Tradícia Skalky bola obnovená 21.júla 1991, keď prieskutstvo úhladného dvojvežového kostola bolo zaplnené niekoľko tisícovým zástupom pútnikov zo širokého okolia. Na Skalku vtedy ako pútnik prišiel aj nižiansky sídelný biskup najdôstojunejší otec Mons. Ján Chrysostom kardinál KOREC, aby celebroval sv. omšu na tomto femu milom pútnickom mieste slovenských svätcov. Ved aho hovoril: "Po Nitre druhé naše najuzáčnejšie miesto je Skalka pri Trenčíne". - Prekrásne dojmy z púte zostali v mnohých srdciach pútnikov, hlavne našej mládeže. Dňa 10.novembra 1991 bolo v Trenčíne založené Bratstvo kružov a laikov sv. SVORADA ANDREJA a sv.BEŇADIKA, ktoré má za úlohu svojimi modlitbami a finančnou podporou napomáhať šíreniu ich úcty. Úlohou Bratstva je aj organizačne zabezpečovať výstavbu domu duchovnej správy, kalvárie a exerčného domu na Malej Skalke a opravu kláštoru na Veľkej Skalke.

Prof.Mgr. Ján HAURAN
(krátené)

**Navštívte
UMELECKÉ REMESLÁ
pri hradnej studni lásky
u Petra Slováka
výrobky z kože, dreva, keramiky**

Welcome in TRENČÍN

There is the time of our summer holidays, full of sun, water and new experiences. If there are some cold days you will be able to pass them on trips to new unknown places. If you visit the pearl of valley Považie you will see many sights. It is really very exciting to visit the castle over the town opened daily from 9 a. m. till 5 p. m. If you have not the time to visit it during the day there will be some possibilities to visit it by night. The night shows will start 31. July 1993 every Saturday at 9 p. m.

After the visiting of castle you can stop in museum where the natural exposition is situated. The museum is opened daily / besides Monday / from 9 a. m. till 5 p. m.

It is interesting to walk down the main square and see some historical buildings especially the pierist church where the worships are held everyday.

There is also the Gallery of M. A. Barovský where the pictures of this famous painter are on display together with occasional exhibitions different authors and periods. Nice concerts of classical music have been preparing for visitors in the gallery's hall. Gallery is opened besides Monday from 9 a. m. till 5 p. m.

Near the gallery, there is the nearest way how to pass to jewish synagogue, the most interesting architectural building of the town.

If you have some free time during your trip you will be able to see the monastery of Skalke. One of the nicest trip experiences is a spas Trenčianske Teplice with the wonderful park where the musical summer is held every year and with beautiful Swan lake.

Persons wondering of majestic castles can visit some ruins of Beckov, Čachtice or Tematín. Some parts of the ruins are opened together with museum near them. More details are written on the other pages. Your romantic dreams can fulfill the ship voyage through the river Váh. You can get more information in Autotourist.

These are only some of the most famous places in this region. Maybe you find many other nice places during your trip. All employees of Trenčín castle wish you a lot of unforgettable experiences.

Svetlana ONDRUŠKOVÁ

Dakuj
realiz
of sun,
you will
Fir
nts. It is
opened
ime to vi
s to visit
every Sa-

here the
Vydal
daily

Zosta
the wor
Redal

pictures
Gra
occasional
rts of

Anglie galle
Foto m. till

Infor
s to ju
Vytla
iding of

Vyda
Náhleb
able
p experien

Učpark whe
utiful
7.747

ruins of
spone
are opened

ten on the
histo
p voyage

Ren Autotou
region.

P.
forgettable

IDRUŠKOVÁ

Dakujeme všetkym autorom, sponzorom a spolupracovníkom, ktorí umožnili realizáciu tohto čísla spravodaja.

Firmy: SENŠ ELEKTRONIK, NOVOŠPORT, MARER, UNI servis HAMIL, BIO - FIT, PROGMA, SONY, MLADÁ MÓDA, TMM-výstavisko, LUSICO, VINÁREŇ POD HRADOM, Peter SLOVÁK - umelecké remeslá

Dakujeme za sponzorskú účasť

Vydal: Kružok mladých historikov na Štátom hrade Trenčín pri Trenčianskom múzeu

Zostavovateľ: Ján ŽOVINEC

Redakčná rada: Svetlana ONDRUŠKOVÁ, Ján GAJDOŠÍK, Simona ONDRUŠKOVÁ, Ing. Vojtech BRABENEC, Ing. Luboš JAŠKA, Augustin VAVRUŠ - správca hradu, Miroslav GUGA

Grafická úprava: René VOTRUBA
Ján GAJDOŠÍK

Anglický preklad: Svetlana ONDRUŠKOVÁ
Foto na titulnej strane: Jozef SJEKEL

Informácie: Trenčiansky hrad <tel./fax: 0831-356 57>

Vydlačili: LUSICO, spol. s r. o., budova SOU strojárske /TOS Trenčín/, 911 00 TREN

Vydanie: 16.júl 1993

Náklad: 200 kusov

Viete, že...

... od 1.1. do 30.6.1993 navštívilo hrad 35.413 turistov, z toho 7.747 cudzincov.

... budúcnosť ďalšieho čísla spravodaja je závislá od solventnosti sponzorov - vopred dakujeme.

... zostavovateľ venuje toto číslo spravodaja spoluzačladajúcej členke historického kružku k jej narodeninám.

Reklama v spravodaji - zaručí Vám príjem stály!

N E P R E D A J N E

BIO - FIT

BIO reštaurácia

denne otvorené od 10.00 - 18.00 okrem soboty
v sezóne otvorené až do 22.00 hod..

*Malá Galéria
výstava a predaj
umeleckých diel
remeselných výrobkov*

Vladimír Juriš
Farská 10
911 01 Trenčín
Tel.: 314 01, 343 20

reklamná agentúra

Repros Studio

P.O.BOX 138
Štefánikova 20, 912 50 Trenčín

Branislav Pavlík

Majiteľ firmy

& privat

0831-243 49

0831-324 58
0831-393 173
0831-393 111

Najle pre v

Firma SENŠ prijímače, sa videoprehráv
prehrávače, rádiomagnet
mrazničky, a kuchynské elek
rúry, žiarovky, elektroinštala

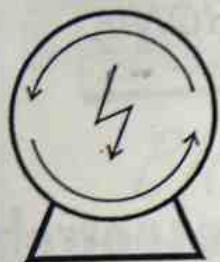
SENŠ ELEKTRONIK

Najlepší výber elektrospotrebíčov pre vašu domácnosť.

Firma SENŠ ELEKTRONIK ponúka TV
prijímače, satelitné komplety,
videoprehrávače, videorekordéry, CD
prehrávače, HiFi veže,
rádiomagnetofóny, chladničky,
mrazničky, autom. práčky, vysávače,
kuchynské elektrospotrebíče, mikrovlnné
rúry, žiarovky, baterky, konektory, káble,
elektroinštalačný materiál.

Poskytujeme záručný aj pozáručný servis.
Záruka na nami predávané výrobky je 6
mesiacov až 1 rok. Na výrobky zakúpené
v našej predajni poskytujeme 50% zľavu u
pozáručných opráv.

SENŠ ELEKTRONIK, Vajanského 2 (vedľa PRIORU), TRENČÍN, tel.-fax 0831/32890

šANCA PRE VÁS

UNI servis HAMIL

Služby poskytované obyvateľom, podnikatelom a organizáciám:

- * Sprostredkovanie a predaj vŕtakov do koyu, betónu, obkladov a dlažieb od Dánskej firmy JORAN.
- * Opravy el. náradia značky "NAREX", el. vrtačky, brúsky, závitorezy, utahováky, píly, vrtacie kladivá apod.
- * Opravy el. spotrebičov - staršie typy vysávačov: Standard, Jupiter, hrncové vysávace ETA 406, 407, 409 apod.
- * Opravy el. mixérov "PRAGOMIX", "ETA MIRA", apod.
- * Opravy kaderíckych sušičov vlasov, strihacích strojčekov, fónov typ 521 apod.
- * Opravy komutátorových el. motorkov 6V, 12 V, 24 V, 220 V, motorkov zo šijacích strojov apod.
- * Predaj a značkový servis výrobkov NAREX.
- * Predaj a značkový servis el. kosačiek DIU Jevičko.

Opravy Vám vykonáme na adrese:

UNI servis HAMIL,
Legionárska č. 30
911 01 TRENČÍN

tel.: (0831) 226 88

NAŠE KVALITNÉ SLUŽBY
VAŠA SPOKOJNOSŤ !!!

Výstavy a veletrhy Výstaviska

Trenčín - I	VÁS
Textil, odevy, interiér, výrobky na konzum	HAMIL
Škola predo dvermi, sprievodná akcia veletrhu	
Trenčín - mesto módy	
Školské a športové potreby, oblečenie a obuv pre školákov	
C.A.D., construct - design	
Stavebne prvky, výbavanie e	
lacné, stavebne stroje, nátery, stav software v z	
koyu, betónu, INT.TECH.RAN.	
Interiér a kompletne výbavanie hotelov, motelov, reštaurácií, kaviarn, espress, barov, diskotékových klubov, kin, divadiel, filmových a hravacích studií, fotografských salónov, reklamných a propagačných agentúr a zábavných podnikov všetkého druhu	
Intertoys - Hobby	
Hračky, hry	
Unireha Rehabilitačné telesné postihnutých a prostredie	
DOTEKO, 12 V, 24 V, domácnosť. Výbavanie	
drôtenej pr. a kúpeľne, RE	
Foods and DIU Jevičko, potraviny	
Potravnin stroje a zariadenia	
Všetko na Vianoce Vianočné zimné nákupy	
Adresa: Výstavisko Pod Sokolom 911 01 Trenčín Ing. Lubomir Kopecký, generálny riaditeľ Tel.: 0831/356 00, Fax: 0831/356 00	Obchodné súť OS 100: Ing. Tel.: 0831/356 00, 395 213 Enikó Tel.: 0831/356 00, 357 49

Výstavy a veletrhy Výstaviska **as. Trenčín 1993-94:**

Trenčín - mesto módy 21.- 25.8.1993
Textil, odevy, piestený tovar, obuv, kožená galanteria, výrobky z kože a módné doplnky, zamerané na kontzahovanie jar - leto 1994 CS 100

Škola predo dvermi, sprievodná akcia veletrhu Trenčín - mesto módy 21. - 25.8.1993 Školské a športové potreby, oblečenie a obuv pre školákov CS 100

C.A.D., construction - architecture - design 15. - 18.9.1993 Stavebne prvky, materiály a technologie, výbavanie exteriéru, interiéru a ich design, izolačné, stavebne a dekorativne materiály a nátery, stavebne stroje a nástroje, hardware, software v architektúre, odborná literatúra CS 300

INT.TECH. 15. - 18.9.1993 Interiér a kompletne výbavanie hotelov, motelov, reštaurácií, kaviarn, espress, barov, diskotékových klubov, kin, divadiel, filmových a hravacích studií, fotografských salónov, reklamných a propagačných agentúr a zábavných podnikov všetkého druhu CS 300

Intertoys - Svet detí - Hobby 6. - 9.10.1993 Hračky, hry a modely, potreby pre deti, hobby CS 300

Unireha - fit 5. - 9.10.1993 Rehabilitačné a kompenzačné pomôcky pre telesne postihnutých, výbavanie fitness center a prostredie zameraných na zdravie životné prostredie a výživu CS 200

DOTEKO, domácnosť - technika - komfort 3. - 6.11.1993 Výbavanie domácností, elektronopotrebič, drôtenej program, plastikové výbavanie kuchyne a kúpeľne, sklo, osvetľovacie telesa, keramika, porcelán, drogistický tovar CS 100

Foods and Drinks, potraviny a nápoje 3. - 6.11.1993 Potravinarske výrobky, nápoje, konzumný tovar, stroje a zariadenia pre potravinarsky priemysel, potravinárske technológie CS 100

Všetko na Vianoce 17. - 20.12.1993 Vianočné zimné nákupy CS 300

Adresa: Výstavisko TMM, a.s., Pod Sokolom 43, 911 01 Trenčín Ing. Lubomir Kopecký, generálny riaditeľ Tel.: 0831/356 00, 395 213 Fax: 0831/356 00, 357 49

VINÁREŇ POD HRADOM

Vináreň sa nachádza v priestoroch renesančného domu s 2 podlažiami v dvoch traktoch s príjazdom zlava a zahrňa trojpiestorový interiér s vyistením arkádového podlažia do námetia. Zadná časť budovy je postavená na základoch z čias stredoveku. Prízemie dotváraju renesančné klenby s typickým jednoduchým portálom. Nízky dvor s fasádou ústí do Matúšovej ulice z konca 19. storočia.

Súčasná účelovo upravená fasáda do námetia je známa z dobovej fotografie ako fasáda s 3 osami s historizujúcimi formami.

Od roku 1859 budovu obýval kniffliař Leopold Gansel. V objekte sa nachádza suterénná pivnica, ktorá má historický mür z obdobia stredoveku.

Pozývame Vás týmto na prijemné a lacné posedenie.

Dakujeme za Vašu prialenosť.

NOVOŠPORT
predajňa športových potrieb

od 9:00 — 18:00
SOBOTA — 12:30

Farská 6
911 00 Trenčín
tel.: 0831/37150

Rex • Rotary
VYKRAĐAÝ DISTRIBÚTOR

LUSICO
spol. s r.o.

prichádza na Slovensko

LUSICO
te sú: KOPÍRKY * TELEFONY * TIRO...

- ekomilné dodanie strojov, spotrebneho materiálu, sádrových dielov z vlastného skladu
- nízke prevádzkové náklady
- predaj na leasing
- vykupovanie starých modelov a ich výmena za nové
- rýchly servis
- ponuka komplexných servisných služieb
- ponuka komplexného predaja pri telekomunikačných zariadeniach SAMSUNG

Predaj, servis, informácie:

Rex•Rotary SAMSUNG Gestetner Rex•Rotary SAMSUNG Gestetner

LUSICO
spol s r.o.
Kancelárska technika

Pod Sokolicami 14
911 01 TRENČÍN
tel/fax 0831/323 60

PRO

oňte, aby
na PROGMA

DIVÍZIA PC

Poskytovanie
programové
činnosti.
V nasledných
- podítať
Skoliač
kompletné
príslušenstvo
užívateľské

DIVÍZIA O

Realizuje
nasledovné
JVC, MOULI
- audio
- domáce
- biela
- kalkulačky

DIVÍZIA S

Poskytuje
- požáru
- požáru
- požáru

na PROGMA
nasledovné

zaručný se
zaručný

zaručný se
ortimentu

na rozhod
tože na j
er a my i

PROGMA

Palackého 178, 911 01 Trenčín
č. tel. 0831/35986

oňte, aby sme Vám v krátkosti prezentovali činnosť našej firmy,
na PROGMA zameriava svoju podnikateľskú činnosť na oblasti:

DIVÍZIA POČÍTAČOV A PROGRAMOVÝCH PRODUKTOV

Poskytovanie komplexných služieb v oblasti výpočtovej techniky,
programového spracovania dát, poradenskej, školačej a užívateľskej
činnosti.
V nasledných
- modulovo zabezpečujeme
- počítačové kurzy práce na PC
- školaču a poradenskú činnosť k jednotlivým systémom spracovania dát
- kompletné dodávky základných a rozšírených verzíí všetkých radov PC
- príslušenstvo a doplnkové komponenty k PC
- užívateľské systémy, programové produkty na kľúč

DIVÍZIA OBCHODNÁ

Realizuje v malobchodnej predajni kompletnú dodávateľskú činnosť
nasledovných produktov znacky SONY, PIONEER, HITACHI, SHARP, SANSUI, SAMSUNG,
JVC, MOULINEX, TEFAL, PHILIPS, CASIO
- audio - video
- domáce spotrebiče
- biela technika
- kalkulačky a diáre

DIVÍZIA SERVISNÁ

Poskytuje:
- pozáručný servis televíznych prijímačov všetkých známk
- pozáručný servis spotrebnej elektroniky (audio - video)
- pozáručný servis bielej techniky MOULINEX, TEFAL, SEVERIN...

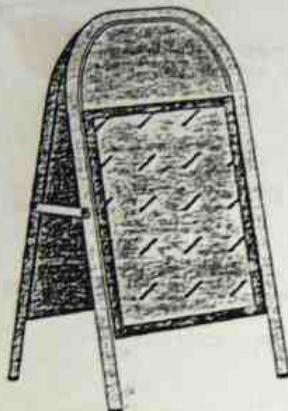
na PROGMA plánuje v blízkej budúcnosti rozšíriť podnikateľskú činnosť
nasledovne oblasti:

zaručný servis farebných televíznych prijímačov COLOR
zaručný servis televíznych prijímačov ostatných známk

zaručný servis spotrebnej elektroniky (audio, video) a celého predajného
ortimentu.

Na rozhodnete pre spoluprácu s nami, užitek prácu. Čas i peniaze,
tože na jedinu objednávku a na jednom mieste zrealizujete celý svoj
ortiment. My splníme Vaše priátkia vo všetkých Vami vybraných oblastiach.

TECHNICKÉ REKLAMNÉ PROSTRIEDKY

REKLAMNÉ STOJANY
SVETELNÉ REKLAMY
OTOČNÉ PÚTAČE

Informácie na adrese

Q-EX

Q-EX Trading a.s., Štefánikova 20, 912 50 Trenčín
Tel.: 0831/314 80, Fax: 0831/314 83

KOMPLETNÁ PONUKA

**AKVARISTIKA
MARER**
Dolný Šíaneč 1, TRENČÍN
tel. 0831/897 320

pozýva všetkých milovníkov prírody
na návštěvu do svojej predajne
(v budove Keramoprojektu, na I. poschode)

NAŠA PONUKA

akvarijné rybky	psy	korytnačky
terarijné plazy	mačky	papagáje
morská, skrečky	kvety	

a takmer všetko čo s tým súvisí

TEŠÍME SA NA VAŠU NÁVŠTEVU

OBSAH:

Spravodaj Trenčianskeho hradu - číslo nulté

Uyšlo v decembri 1991

Uydal Krúžok mladých historikov pri Trenčianskom múzeu a štátom hradu

Počet výtlačkov: 100

Cena: nepredajné

Tlač: Ludopress, Trenčín

Počet strán: 12 (z toho jedna čistá)

Formát: A5, brožúra, strany nie sú číslované

Obsah:

- Príhovor (prof. Pozdišovský)
- Prehliadka Trenčianskeho hradu (Ondrušková)
- Školské sestry de Notre Dame (sestra Fabiola) (=Ing. Daria Miezgová)
- Matúšova veža (prevzaté z Braneckého)
- Trenčianski skauti a Trenčiansky hrad (Brabenec)
- Historický krúžok (Kalová, Zbudilová)

Spravodaj Trenčianskeho hradu - číslo 1

Uyšlo v máji 1992

Uydal Krúžok mladých historikov pri Trenčianskom múzeu a štátom hradu

Počet výtlačkov: 200

Cena: 2 Kčs

Tlač: Okresný roľnícky družstevný sväz, Trenčín

Počet strán: 24 (z toho jedna čistá)

Formát: A5, brožúra, strany nie sú číslované

Obsah:

- Príhovor (prof. Ján Havran)
- Matúš Čák Trenčiansky (prof. Ján Havran)
- Povest o studni lásky (Augustín Vavruš)
- Z dejín slobodného kráľovského mesta (Augustín Vavruš)
- Vybrali sme z archív... (Ing. arch. Androvič, 1956, Inform. správy...)
- Žijem pre Trenčín a hrad (prevzaté z Ľ. Satína)
- Sú v nás tie chvíle... (Svetlana Ondrušková)

Spravodaj Trenčianskeho hradu - číslo mimoriadne

Uyšlo v júli 1992

Uydal Krúžok mladých historikov pri Trenčianskom múzeu a štátom hradu

Počet výtlačkov: neuviedený

Cena: nepredajné

Tlač: neuviedené

Počet strán: 12

Formát: A5, brožúra, strany nie sú číslované, obálka je vytlačená na modrom papieri

Obsah:

- Welcome dear friends! (PhDr. Leo Kužela)
- Vitajte milí priateľia! (PhDr. Leo Kužela)
- The short history of Trenčín (Svetlana Ondrušková)
- Some facts about "royal free city" Trenčín (Augustín Vavruš)
- Matúš Čák Trenčiansky (prof. Ján Havran)
- Club of young historians (Svetlana Ondrušková)

Spravodaj Trenčianskeho hradu - číslo 2

Uyšlo 16.7.1993

Uydal Krúžok mladých historikov pri Trenčianskom múzeu a štátom hradu

Počet výtlačkov: 200 ks

Cena: nepredajné

Tlač: Lusico s.r.o., Trenčín

Počet strán: 22 (z toho jedna čistá)

Formát: A5, brožúra, strany nie sú číslované; titulná strana je farebná a chrbát je červený

Obsah:

- Príhovor (zostavovateľ)
- Óda na hrad (Svetlana Ondrušková)
- Vítame vás v Trenčíne (Svetlana Ondrušková)
- Historické zbrane na hrade (PhDr. Šišmiš)
- Nočné prehliadky Trenčianskeho hradu (Ján Gajdošík)
- Pomôžete hradu? (Ján Gajdošík)
- Z portrénej galérie ... (Dr. Karlíková)
- Sv. Svorad Andrej a sv. Beňadik (prof. Mgr. Ján Havran)
- Welcome in Trenčín (Svetlana Ondrušková)